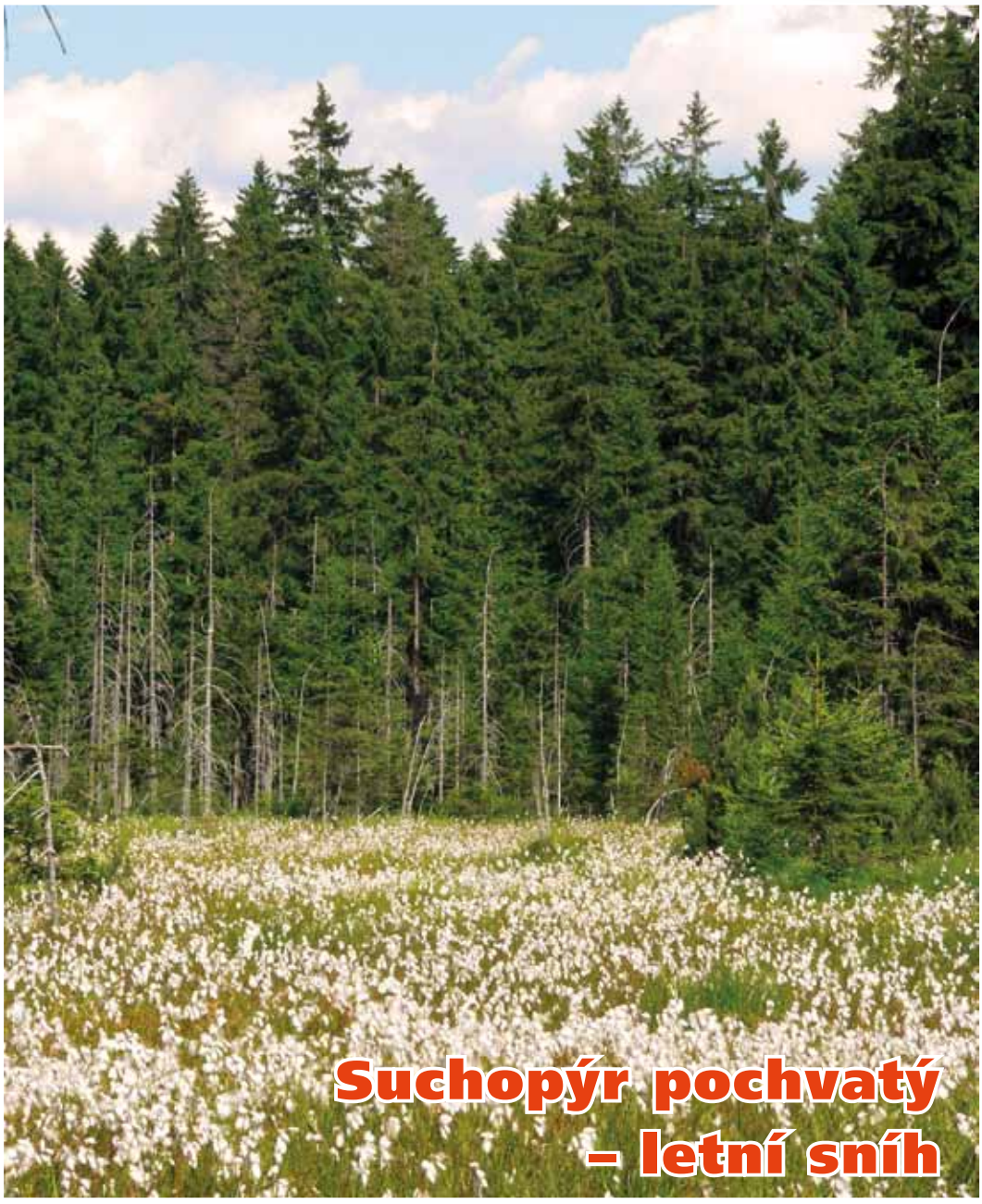
Ročník 6 / číslo 8
srpen 2017
30,- Kč / 1,50 €
nebo výhodné předplatné

KRUŠNOHORSKÝ ERZGEBIRGE LUFT

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD

Suchopýr pochvatý – letní sníh

Z obsahu:

Putování kolem přehrady Muldenberg
Čtěte na str. 5

S Petrem Zachardou o ovcích, vlcích a psech
Čtěte na str. 16

Montánní výšlap okolím Horní Blatné
Čtěte na str. 20

ÚVODNÍ SLOVO

Žabí léto

Léto nám včetně prázdnin přeskočilo do své druhé poloviny, dny se pomalu krátí, rána začínají být chladná a na rolavských pláních klesá teplota i pod bod mrazu. Chladnější počasí s četnými srážkami svědčí nejen houbám a žábám, ale hlavně všudypřítomným slimákům.

Tradiční úroda borůvek přivedla do našich končin nový, doufáme, že netradiční fenomén, tlupy profesionálních trhačů. Konvoje aut převážně s ústeckou espézetkou projíždějí po lesních cestách a sběrači svými „kombajny“ dávají porostům borůvčí pěkně zabrat. Ještěže je určitě všechno v nejlepším pořádku, trhači nejsou nezaměstnaní a řádně plní ze svého příjmu z prodeje borůvek přes EET do státní pokladny i všechny další daňové povinnosti. Jistě by nebylo od věci tento nešvar začít řešit po vzoru Krkonoš a Šumavy, kde se chráněná území, na rozdíl od Krušných hor, opravdu chrání.

Ovšem abychom nezapomněli ani na ostatní návštěvníky naší přírody. Odpadky na místech parkování u vjezdů do lesa i podél lesních cest nijak nesvědčí o kulturní úrovni některých z nich. Potkat člověka, kráčejícího z lesa s taškou, kbelíkem nebo košíkem nikoliv plným nasbíraných lesních plodů, ale plodů lidského odpadu, je věc zatím naprosto výjimečná, i přes vysoké procento výskytu „ochránců přírody“ v naší společnosti. Je to prostě jako u všeho ostatního – začít u sebe samého. Není přece problém odnést z lesa to, co jsem si do lesa přinesl, a stopy své návštěvy odstranit tak, aby ji nepoznali ti, kdo přijdou po mně. Příroda si sice skoro vždy poradí a lidské stopy časem zahladí, avšak již to nikdy není ta příroda, co byla před návštěvou člověka.

Nebuďme pesimisté, léto ještě nekončí a nejkrásnější část roku na našich horách, „babí léto“, máme pořád před sebou. Užívejme si tedy všeho, co nám naše Krušné hory plnou náručí nabízí, a chovejme se tak, abychom se na ta stále krásná, lidskou rukou zatím nepoškozená místa mohli pravidelně vracet.

Vaše redakční rada

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Ze společnosti a kultury: 485 let Horní Blatné
Kultur und Gesellschaft: 485 Jahre der Stadt Horní Blatná 3

Historie: Kolik let je vlastně Horní Blatné?
Geschichte: Wie alt ist eigentlich die Stadt Horní Blatná? 4

Tip na výlet: Okruh kolem přehrady Muldenberg
Ausflugstipp: Rundwanderweg um die Talsperre Muldenberg 5

Aktuality: Zaniklé výletní hostince v Krušných horách
Aktualität: Verschwundene Ausflugs-Gaststätten im Erzgebirge 7

Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní a sportovní akce v regionu
Kultur und Gesellschaft: Interessante Kultur– und Sportveranstaltungen in der Region 8

Ze společnosti a kultury: Měděnecké krušení
Kultur und Gesellschaft: Bergfest in Měděnec 9

Historie: Flájský plavební kanál
Geschichte: Der Floßgraben Fláje 10

Aktuality: Požár v Horní Blatné
Aktualität: Brand in Horní Blatná 12

Aktuality: Běh Josefa Prenniga v Jáchymově
Aktualität: Lauf des Josef Prennig in Jáchymov 13

Historie: Elektřina a elektrifikace
Geschichte: Elektrizität und Elektrifizierung 14

Rozhovor: S Petrem Zachardou o ovcích, vlcích a psech
Gespräch: Mit Petr Zacharda, über die Schafe, Wölfe und Hunde 16

Ze společnosti a kultury: Stíny nad Krušnými horami – soubor krátkých povídek
Kultur und Gesellschaft: Schatten über dem Erzgebirge – Krimi-Kurzgeschichten 18

Tip na výlet: Montánní výšlap okolím Horní Blatné
Ausflugstipp: Montanwanderung in der Umgebung der Stadt Horní Blatná 20

Historie: Nerealizované železniční tratě
Geschichte: Unrealisiererte Eisenbahnstrecken 24

Sport: Radon Tri Pec 2017
Sport: Radon Tri Pec 2017 25

Historie: Muzikanti z Přísečnice byli fenoménem své doby
Geschichte: Die Musiker aus Preßnitz waren ein Phänomen ihrer Zeiten 26

Ze společnosti a kultury: Country sešlost Vysoká Pec
Kultur und Gesellschaft: Countrytreffen Vysoká Pec 28

Historie: Velké požáry na Přebuzi
Geschichte: Brände in Frühbuß 29

Recept měsíce: Borůvkové knedlíky
Rezept des Monats: Blaubeerknödel 31

Boží Dar: Novinky na Ježíškově cestě
Boží Dar: Neuigkeiten auf dem Christkindweg 32

Ročník 6 / číslo 8
SRPEN 2017

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD
Registrace MK ČR E 20467
Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ LUFT, o.p.s.
IČ 29160154
Ředitel Jiří Kupilík

Sídlo - Adresa redakce
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná
Kontakt tel: 602 415 187
E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz
www.krusnohorskyluft.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300
IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266
BIC: CEKOCZPP
Cena výtisku 30 Kč/ks
Předplatné pololetní
V místě distributora 150 Kč/6 ks
Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6 ks
Do zahraničí poštou: 18 EUR/6 ks

Inzerce cena podle velikosti a opakování tisku po dohodě s vydavatelem 602 415 187
E-mail: herzgebirgeluft@seznam.cz

Redakční rada
Jiří Kupilík, Lenka Löfflerová, Michal Urban, Pavel Andrš, Ulrich Möckel, Eva Kupilíková, Václav Kupilík, Petr Mikšíček, Hanuš Hron, Martin Liška, Roman Kloc, Eva Nduwimana

Foto na titulní stránce: Jiří Kupilík
Logo Lenka Michaluková
Kulturní programy Jana Picurová
E-mail: picu.japicu@gmail.com
Sportovní akce: Eva Nduwimana
evanduwimana@gmail.com

Distributoři
Abertamy - Lenka Löfflerová
Boží Dar - Jitka Peřina, Karel Picura
Horní Blatná - Eva Chlumská, Jiří Kupilík
Jáchymov - Jaroslav Ochec
Lesná - Dana Waldsteinová
Merklín - Hedvika Roznerová
Myslivci aj. - Ivana Pečimúthová
Nejdek - Alena Veselá, Pavel Andrš
Německo - Ulrich Möckel
Pernink - Kristina Košnerová
Potůčky - Lenka Štrauchová
Pstruží - Anna Heranová
Srní - Ivan Medek

Prodej
Abertamy - Maso Zacharda, U Březiny, infocentrum
Boží Dar - Konzum Čáda, infocentrum
Bublava - hotel Sport
Horní Blatná - U Gity
Hroznětín - městská knihovna
Jáchymov - muzeum, infocentrum
K. Vary - Krajská knihovna - infocentrum
K. Vary - Z. Štréblová
Mariánská - horská chata Na Sluníčku
Nejdek - trafika, hotel Anna, lékárna
Nejdek - Jamajka
Ostrov - Dům kultury, Infocentrum
Pernink - U Patrika, květinářství
Pernink - infocentrum
Sokolov: Klášterní kostel sv. Antonína
Tisová - Kukačka
Vysoká Pec - obchod - potraviny

Další distributoři jsou vítáni!

Náklad 940 kusů

Uzávěrka příspěvků do příštího vydání měsíčníku je 6. 9. 2017.

485 let Horní Blatné

Oslavy 485. výročí založení Horní Blatné spojené se Svatovavřineckou poutí zahájila 12. srpna v 11 hodin tak trochu symbolicky hornická kapela (Bergkapelle) z Johanngeorgenstadtu, města, u jehož zrodu stáli vysídlení protestanští obyvatelé Horní Blatné. Krátce po poledni nastoupily na asfaltovou plochu před pódiem ostrovské mažoretky. Jejich vystoupení ve skoro zimních podmínkách (10 °C) ocenili potleskem spojeným s obdivem všichni přítomní.

Ve 13 hodin přivítal účastníky oslav nejprve starosta města Robert Petro, kterého s krátkým projevem vystřídal ředitel Montanregion Krušné hory – Erzgebirge, o. p. s., Michal Urban. Ve svém příspěvku věnovanému slavné historii horního města vysvětlil také, proč se letos slaví 485. narozeniny města, i když je mu ve skutečnosti o dva roky méně.

Pokračující odpolední program vyplnily koncerty dalších kapel – Eternal Fire, Hornické kapely Barbora, Bugr Bandu a Alisonu. Ke společnému fotografování se postavilo skoro devadesát přítomných obyvatel města. Nechyběla samozřejmě ani pouťová mše v kostele sv. Vavřince, sloužená páterem Markem Hricem. Na své si přišli v připraveném areálu nakonec i ti nejmenší. Závěr obstaral svojí produkcí DJ Láďa. Až na to počasí klaplo vše podle plánu, a jak se vzájemně shodli Robert Petro s Michalem Urbanem, nebude od věci si oslavy zopakovat v roce 2019 v dalším z termínů výročí, možná už i v souvislosti se zápisem Horní Blatné a dalších krušnohorských lokalit mezi památky světového dědictví UNESCO.

Jiří Kupilík

Hornická kapela z Johanngeorgenstadtu

Ostrovské mažoretky

Robert Petro (vlevo) a Michal Urban

Hornická kapela Barbora

Dětský koutek

Páter Marek Hric slouží mši svatou v kostele sv. Vavřince

HISTORIE

Kolik let je vlastně Horní Blatné?

Je běžné, že od určitého věku si dámy raději léta ubírají, než přidávají. U Horní Blatné, dámy v nejlepších letech, je tomu naopak. Sice se letos 12. srpna uskutečnily oslavy jejích 485. narozenin, ale ve skutečnosti jí je teprve 483 let. Kde se tyto dva roky rozdílu vzaly?

Když se v roce 1932 připravovaly velkolepé oslavy 400. výročí založení Horní Blatné, opírali se organizátoři oslav o zápis v nejstarší hornoblatenské kronice z poloviny 60. let 16. století, který klade založení města do roku 1532 a byl pak přebírán i v pozdějších kronikách. Jenže v roce 1532 Horní Blatná nemohla být založena. Jednak v tomto roce území, na němž stojí, ještě zakladateli města, saskému kurfiřtovi Johannu Friedrichovi nepatřilo, získal je až o rok později. Ale hlavně písemné prameny z doby založení města pozdější údaje z hornoblatenských kronik jasně vyvracejí.

Věci se měly tak, že koncem roku 1532 objevili bratři Wolf a Barthel Schallerové ze saského Buchholzu na Blatenském vrchu žíly s bohatým obsahem cínové rudy. Založili zde na 20 dolů včetně největšího dolu Wolfgang, jejž dodnes připomíná rozsáhlá Vlčí jáma. Jenže jim došly peníze, a proto se v červnu 1534 obrátili na saského kurfiřta s prosbou o finanční pomoc a s návrhem na založení nového horního města pod Blatenským vrchem. Kurfiřt nechal v červenci 1534 cínové doly prozkoumat svými odborníky, a když od nich obdržel kladný posudek, vydal v září 1534 pro Horní Blatnou nový báňský řád, který lze zároveň považovat za zakládací listinu města. Hornoblatenští si nový řád vyslechli 29. září 1534, na den sv. Michaela, na zámku Schwarzenberg. Teprve poté se rozběhla výstavba vlastního města, pro něž bylo vyměřeno 199 stavebních parcel.

Tradice je tradice, a proto letos stejně jako v roce 1932 proběhly oslavy kulatého výročí města o dva roky dříve, než by tomu mělo být. Horní Blatná se kvůli tomu snad nebude zlobit, při jejím stáří je nějaký ten rok navíc už naopak předností. Může se pyšnit, že je stejně stará jako šlikovský Pernink a dokonce o rok starší než Boží Dar založený v roce 1533 rovněž kurfiřtem Johannem Friedrichem.

Pohlednice vydaná při oslavách 400. výročí založení Horní Blatné v roce 1932

Na letošních oslavách města se poprvé podílela také obecně prospěšná společnost Montanregion Krušné hory - Erzgebirge, a to v rámci projektu Zdař Bůh, světové dědictví, podpořeného Evropskou unií jako součást Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2014–2020. Tento projekt se zaměřuje na posílení turistické infrastruktury v Krušnohoří (mj. z něj byla loni opravena rozhledna na Blatenském vrchu), na marketingovou propagaci Krušných hor jako turistické destinace a na prezentaci montánního dědictví Krušných hor, které je předmětem žádosti o zápis Krušných hor na Seznam světového dědictví UNESCO. Budou-li hvězdy a posuzovatelé žádosti příznivě nakloněni, stane se Horní Blatná v létě roku 2019 jednou z lokalit zapsaných na tomto prestižním seznamu. A to bude pořádný důvod navíc k oslavám jejích skutečných 485. narozenin.

Michal Urban

Okruh kolem přehrady Muldenberg

Kromě pitné vody z přehrady Muldenberg nabízí okolní náhorní plošina i celou řadu lesních cest, které jsou díky malým výškovým rozdílům vhodné pro pěší a cyklistické výlety zejména starších lidí.

Turistické značení

Mapa trasy výletu (podkladová mapa: www.mapy.cz)

K přehradě se autem dostaneme z Kraslic přes Klingenthal, kolem skokanského můstku směrem na Muldenberg. Východně od přehradní hráze funguje rozšířený začátek polní cesty jako bezplatné parkoviště. Začíná tu také zhruba 6,5 km dlouhý okruh. Nejdříve přejdeme impozantní přehradní hráz. Na její západní straně najdeme tabule s informacemi o přehradní nádrži – bohužel jen v němčině. Obsahují ale mnoho obrázků a kreseb, které jsou srozumitelné i beze slov. Najdeme tu i první lavičky, v bezprostřední blízkosti vede železniční trať se Sokolova přes Kraslice do Zwickau, po níž pravidelně jezdí motorové vlaky. Do Muldenbergu se tedy dá dojet i vlakem.

Nově zřízená turistická stezka je součásti hřebenovky Erzgebirge-Vogtland. Rustikální lavičky na kamenitém břehu zvou k prvnímu posezení nebo ke snění, při němž se vlny tříští o kamení. Mimořádně romantické je to tu za vlahých večerů – jako u moře. Ale my máme jiné plány, chceme celou vodní plochu obejít. Jdeme tedy dál kolem železniční trati. Skrz vzrostlý

Do Muldenbergu se dostanete i vlakem společnosti Vogtlandbahn

Skoro jako u moře – ale koupání je tu bohužel zakázáno

Turistická cesta přes předhráz nádrže Červená Mulda

les máme zpočátku ještě hezký výhled na vodní hladinu a vlevo ještě občas ke břehu odbočují pěšinky. Dojdeme na křižovatku, po pravé ruce máme železniční přejezd, my odbočíme doleva, na širokou lesní cestu, která vede dolů k té části přehrady, do níž se vlévá Červená Mulda. Než k ní ale dojdeme, můžeme si dopřát přestávku. Vpravo, na horním okraji malé louky, stojí několik laviček a malý přístřešek. Potom půjdeme dál z kopce dolů. Než budeme pokračovat po cestě vedoucí po náspu, odbočíme doleva, na cestu uzavřenou závorou. Ta vede na předhráz, odkud je krásný výhled na přehradní hráz a celý západní břeh. Pokud nebudeme spěchat, můžeme tu pozorovat vážky a vodní ptactvo. Pak se vrátíme na turistickou cestu, přejdeme předhráz a stoupáme do vrchu.

Po zhruba 400 metrech odbočíme doleva a pokračujeme po zpevněné lesní cestě vysokým lesem. Kdo chce, může odbočit doleva na některou z přibližovacích linek a dojít až ke břehu. Pak se ale musí vrátit vzhůru na zpevněnou cestu, na které se budeme držet vlevo, a dojdeme tak až do údolí Bílé Muldy. Tady vpravo v lese uvidíme stanici pro měření přítoku a přejdeme druhou předhráz. Odtud se otevře krásný výhled na celou přehradu. Na zastřešených lavičkách si můžeme opět odpočinout, a kdo bude chtít, může ještě jednou odbočit doleva na předhráz. Pak půjdeme dál po zpevněné lesní cestě, budeme se držet vlevo a překročíme potok Saubach, na kterém se rovněž měří přítok. Odtud už uslyšíme auta, jedoucí po silnici z Muldengerbu do Klingenthalu. Krátce předtím, než na ni dojdeme, opustíme lesní cestu a odbočíme doleva na pěšinu, která nedaleko před silnicí odbočuje dolů k vodě. Z rustikálních laviček se můžeme dívat na vodu a dát volný průchod myšlenkám, než půjdeme po pěšině dál k východnímu konci koruny hráze, kde jsme túru zahájili.

Túru je příjemné zakončit nad sklenicí vychlazeného piva a některou ze specialit domácí vogtlandské kuchyně. Už z cíle cesty je vidět příjemný hostinec „Zur Tal-

Pohled od předhráze nádrže Bílá Mulda směrem k východnímu břehu

Hostinec „Zur Talsperre“

sperre“. Od pátku do úterý má otevřeno od 11 do 21 hodin. Ve středu a ve čtvrtek je zavřeno.

Zhruba 200 m pod přehradní hrází je stará nádrž, využívaná dříve pro plavení dřeva. Když se v ní člověk po procházce za horkého dne vykoupe, osvěží ho to natolik, že může rovnou vyrazit na další výlet. Auto byste ale měli nechat na začátku okruhu, protože parkoviště kolem nádrže jsou placená.

Popsaný okruh berte jen jako návrh, hustá síť lesních cest nabízí sportovně založeným turistům a cyklistům dobré podmínky i pro delší výlety, pro které je Muldenberg vhodným výchozím bodem.

text a foto: Ulrich Möckel
překlad: Roman Kloc

UDÁLOSTI AKTUALITY

Kalendář na rok 2018

Zaniklé výletní hostince v Krušných horách

Krušnohorské spolky z Abertam a Breitenbrunnu vydaly kalendář na rok 2018, jehož tématem jsou zaniklé výletní hostince na české a saské straně Krušných hor. Každá z 12 stran kalendáře popisuje dvojjazyčně jeden z hostinců. Součástí jsou i GPS souřadnice a mapky, takže každý může místa, kde tyto dnes již neexistující hospůdky stávaly, bez problémů najít. Kalendář vyšel díky spolupráci členů obou spolků, firmy Foto Wiegel ze Schwarzenbergu a tiskárny Erzdruck z Annabergu. Zájemci si jej mohou zakoupit v železářství Březina v Abertamech a na dalších místech.

Lenka Löfflerová

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

19. 8. - Film o filmu Aldabra a beseda s režisérem Stevem Lichtagem (Westernové městečko, Vysoká Pec; 19:30)
20. 8. - Sternwanderung zur Kapelle am Hohen Stein (nádraží Klingenthal; 8.30)
25. 8. - Divadlo KOPEC: Tajemství perninské mýtiny (kino Pernink; 19:30)
25. 8. - Loučení s prázdninami ve stylu Harryho Pottera (Zámecký park, Ostrov; 14:00–17:00)
25.–27. 8. - Land & art setkání Königsmühle
25.–27. 8. - Dobrodružství s Tomem a jeho přáteli (penzion Daniela, Boží Dar)
26. 8. - Oslavy města Hroznětín – krušnohorské slavnosti (Hroznětín; 12:00–01:00)
9. 9. - 20. výročí založení Muzea letecké bitvy nad Krušnohořím (Kovářská; 10:00–18:00)

Z programu Lázní Jáchymov

22. 8. - Clarinet Society hraje swing (Běhounek; 19:30)
24. 8. - Slavné Mozartovy árie a duety v kostýmech (Běhounek; 19:30)
26. 8. - Oblíbený hudební, taneční a poslechový večer na venkovní terase (Radium Palace; 19:30–22:30)
28. 8. - Jaromír Novák: Andalusie (Běhounek; 19:30)
29. 8. - Kytarový recitál: Od baroka po současnost (Curie; 19:30)
31. 8. - Jan Smigmator & Swinging Trio – The great American songbook (Radium Palace; 20:00)

Koncerty, divadla

19. 8. - Dlouhej kouř (blues – rock, Pozorka u Nejdku; 22:00–23:30)
26. 8. - Zámecké divadlo: Fimfárum, Lakomá Barka (Zámecký park před Městskou knihovnou, Ostrov; 18:00)
26.–27. 8. - Kraslický jarmark (Kraslice; 09:00–01:00)
31. 8. - Hudba vnitřních krajin (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov; 17:00)
9. 9. - 29. ročník festivalu Srnčí bek (Srní; 15:00)
12. 9. - Kateřina Englichová (harfa), Vilém Veverka (hoboj) – Impressions (Galerie umění, Karlovy Vary; 19:30)
14. 9. - KSO: Zahajovací koncert festivalu Dvořákův karlovarský podzim (Grandhotel Pupp, Karlovy Vary; 19:30)

Výstavy, přednášky

18. 8. - Martin Chochel: Houby kolem Ostrova (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov; 17:30)
do 25. 8. - Klub přátel fotografie KV – 100+1 okamžik (Galerie Drahomíra, Karlovy Vary)
do 31. 8. - Jak se dělá muzeum (muzeum Královská mincovna Jáchymov)
do 1. 9. - Ostrovské baroko / Turistické zajímavosti Oberwiesenthalu (Dvorana, zámek Ostrov)
do 1. 9. - 70 let Orionu a Bystřiny (Dvorana, zámek Ostrov)
1. 9. – 31. 10. - Markéta Lemberk, František Moudrý – Polibek Múzy (Galerie Drahomíra, Karlovy Vary)
do 10. 9. - Když jsem šel z hub (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov)
do 10. 9. - Výstava hraček (Stará radnice, Ostrov)
do 10. 9. - Zuzana Mináčová: Život s fotoaparátem (Interaktivní galerie Becherova vila)
do 1. 10. - Petra Buzková PJOTRA – Návraty k sobě (Letohrádek Ostrov)
do 1. 10. - Lukáš Tůma / Zá-ti-ším (Letohrádek Ostrov)

Kina

18. 8. - Fantastická zvířata a kde je najít (letní kino, Ostrov; 22:00)
19. 8. - Zabiják & bodyguard (kino Ostrov; 17:30)
19. 8. - Padesát odstínů temnoty (kino Pernink; 18:00)
19. 8. - Dítě Bridget Jonesové (kino Jáchymov; 19:30)
19. 8. - Po strništi bos (kino Ostrov; 20:00)
23. 8. - Masaryk (kino Jáchymov; 19:30)
24. 8. - Temná věž (kino Ostrov; 20:00)
25. 8. - Velká oříšková loupež (kino Ostrov; 17:30)
25. 8. - Špunti na vodě (letní kino, Ostrov; 22:00)
26. 8. - Obr Dobr (kino Jáchymov; 17:00)
26. 8. - Dívka ve vlaku (kino Jáchymov; 19:30)
23.–27. 8. - 1. Internationales Märchenfilm-Festival „fabulix“ (Annaberg-Buchholz)
30. 8. - Přes kosti mrtvých (kino Jáchymov; 19:30)
31. 8. - Hurvínek a kouzelné muzeum (kino Ostrov; 17:30)
31. 8. - Barry Seal: Nebeský gauner (kino Ostrov; 20:00)
1. 9. - Tulipánová horečka (kino Ostrov; 20:00)
2. 9. - Špunti na vodě (kino Pernink; 18:00)
2. 9. - Barry Seal: Nebeský gauner (kino Ostrov; 20:00)

Sport

18. 8. - FIS Sommer Grandprix – severské kombinace + FIS COC Ladiesjump 2017 (Oberwiesenthal)
19. 8. - STIHL Timbersports® Deutsche Meisterschaft 2017 (Klingenthal)
26. 8. - Abertamská šlápota – turistický pochod 10 a 25 km (Technické služby Abertamy; 10:00)
26. 8. - Karlův krok (Boží Dar) – Nordic walking
26.–27. 8. - Na kole jen s přilbou – cyklohlídka s horskou službou (Boží Dar)
1.–3. 9. - WestCup 2017 – orientační běh (Rudné)
2. 9. - Run-ran Kovářská – závod v běhu
2. 9. - Šindel Cup – terénní triatlon (Šindelová)
2. 9. - IXS German Downhill Cup #5 (Trail Park Klínovec)
9. 9. - Nohejbalový turnaj (ZŠ Abertamy)
10. 9. - Abertamský kros (Abertamy)
10. 9. - Herbstkammlauf 2017 (Klingenthal)
16. 9. - Běh okolo Jahodovky (Boží Dar)
16. 9. - Drei-Talsperren-Marathon (Eibenstock)
16. 9. - Krušnohorský pohárek – paralelní slalom (Stříbrná)
23. 9. - Radon RUN Pec (Rudné/Vysoká Pec)
23. 9. - Hroznatův běh (Hroznětín)

Loučení se vzpomínkou

Ivan Jindra, jak jinak než s nastupující lyžařskou generací

Ferdinand Boček vždy v dobrém rozmaru, bez ohledu na věk

Uprostřed letošního léta opustili naše řady hned dva významní zástupci skalních příznivců běžeckého lyžování a vyznavačů krušnohorské bílé stopy – Ferdinand Boček ve věku 92 let a Ivan Jindra ve věku 73 let. I když byl mezi nimi věkový rozdíl téměř jedné generace, potkávali se nejen při svých individuálních výjezdech do zasněžené přírody, ale hlavně při organizování lyžařských závodů, tréninccích a soustředěních, tedy zejména při přípravě a výchově mladé generace sportovců.

Až naše hory opět přikryje bílá sněhová peřina se zářezy lyžařských stop, připomeňme si my všichni, kdo jsme je znali a často potkávali, že se nenávratně odebrali tam, kde je zima zimou, prašan prašanem, jiskřivý bílý sníh nepoznamenaný oblevou a kde se snad jednou ve stopě potkáme na perfektně připravených lyžích i my všichni fandové běžek společně.

Čest jejich památce.

Jiří Kupilík

Měděnecké krušení

Slavnostní hornický průvod

Spolkové prapory

V sobotu 29. července se v Měděnci uskutečnil již pátý ročník Měděneckého krušení. Celou akci zahájil slavnostní hornický pochod v čele s Ivanem Cáderem za doprovodu dechové hudby Mostečanka.

Vlastní průvod, tvořený zástupci devíti hornických spolků v uniformách se standardami, obešel nádherně parkově upravené náměstí s dominantou kostela. Následovalo slavnostní přivítání všech účastníků a pokračoval další program, v němž bylo dostatek atrakcí i pro uspokojení dětských návštěvníků. Po celou dobu byla k dispozici tematická výstava mosteckého muzea „Ze života havířů“. Ze stánkového prodeje zaujala nejvíce nabídka krušnohorských minerálů. Kdo chtěl, mohl využít pěkného počasí k vycházkám po okolí. Lákavý byl výšlap na vrch Měděnik s kaplí Neposkvrněného početí postavenou v roce 1674 ve tvaru rotundy a s velkou koncentrací hornických památek. Neméně zajímavá byla vycházka k nedalekým skalním útvarům Sfingy, které jsou od roku 1983 chráněny jako přírodní památka. Z Měděniku i ze skal se naskýtal krásný výhled na Krušné hory a Doupovské hory. V Měděnci se také nabízela možnosti prohlídky pozdně barokního kostela Narození Panny Marie.

Součástí akce bylo i další pokračování literárního putování s četbou krušnohorských příběhů (viz str. 18), tentokrát pod širým nebem v areálu restaurace Měděnik. Českým a německým posluchačům se z autorů představil Luděk Kubát, který přečetl svoji povídku Krátký okamžik štěstí, situovanou do hornického prostředí v okolí. Čtení pokračovalo přednesem povídek Kalich smrti a Taxi do Berlína v českém i německém jazyce.

Jiří Kupilík

Flájský plavební kanál

– technický skvost východního Krušnohoří

Flájský plavební kanál je jednou z nejstarších technických památek svého druhu v Čechách. Nachází se ve východní části Krušných hor, kde téměř 250 let sloužil pro plavení dřeva z Flájí do saského Freibergu. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR a v roce 2013 byla podél části jeho trasy otevřena přeshraniční naučná stezka v délce 18 km.

Ilustrace plavení dřeva ve Flájském plavebním kanále (zdroj: www.flajsky-plavebni-kanal.eu)

Mapa plavebního kanálu a naučné stezky (zdroj: www.flajsky-plavebni-kanal.eu)

Vznik kanálu

Flájský plavební kanál je o více než 160 let starší než známější šumavské plavební kanály (Schwarzenberský, Vchynicko-tetovský), jejichž historie i technické parametry byly na rozdíl od Flájského plavebního kanálu podrobně popsány. Na saském území Krušných hor však v době jeho stavby existovala již celá řada podobných děl (Marienberger Flösse dokončený roku 1556, Annaberger Flossgraben z let 1564/66 a další), a i proto se u něj často setkáváme s názvem „Nový plavební kanál“, z německého „Neugrabenflöße“.

Saské město Freiberg, založené kolem roku 1170, bylo po staletí centrem těžby stříbra a dalších rud. Již v 15. století vyčerpaly freiberské hutě téměř všechny zásoby dřeva v blízkém i vzdálenějším okolí, a bylo proto nutné hledat palivo dále v zalesněných horách. Lesy na horním toku Flájského potoka (Flöhy) na české straně byly v té době téměř nedotčené a jejich rozsah byl obrovský. Plavení dřeva, jakožto levnější forma dopravy ve srovnání s koňskými povozy, bylo na Freiberské Muldě využíváno již od roku 1438, a tak myšlenka využití Flájského potoka pro umělý kanál vedoucí do řeky Muldy na sebe nenechala dlouho čekat.

Vyměřování kanálu provedl mezi lety 1569 a 1574 vrchní důlní mistr Martin Planer z Freibergu, nicméně z důvodu obrovského rozsahu prací a vysokých nákladů nebyla stavba v té době zahájena. K tomu došlo přesně o půlstoletí později, kdy se záměru ujal saský kurfiřt Johann Georg. Stavební práce trvaly pět let (1624–1629) a jejich výsledkem byl plavební kanál o délce 18,2 km propojující obec Fláje (696 m n. m.) přes Český Jiřetín se saskou obcí Clausnitz. Tam kanál ústil do Freiberské Muldy, po níž bylo dřevo dopravováno dále do Freibergu. Koryto plavebního kanálu bylo hluboké 120 cm. Šířka kanálu se pohybovala od 180 cm (u dna) do 280 cm v horní části koryta. V mnohdy těžkém terénu, vyznačujícím se příkrými svahy, vlněním či skalními stěnami, bylo při stavbě nezbytné dodržet velmi přesně vypočtený spád. Technické dovednosti měřičů a stavitelů Flájského plavebního kanálu musely být vskutku obdivuhodné. Kanál byl napájen z Flájského potoka a také z rybníků na české i německé straně. K regulaci vodního stavu bylo na celé trase vybudováno deset výpustí, z nichž některé zůstaly dodnes velmi dobře zachovány. V místech křížení s obchodními cestami byly přes kanál postaveny mosty dimenzované tak, aby přes ně mohly jezdit povozy, v kratších odstupech byly doplněny dalšími lávkami a můstky, které sloužily

Dochovaná část plavebního kanálu mezi Flájemi a Českým Jiřetínem

Při stavbě kanálu bylo třeba překonat řadu překážek včetně skalních stěn

Anselsfluter – jedna z deseti výpustí kanálu

Ne všechny dochované části kanálu jsou zavodněné

především lesním a plavebním dělníkům a zemědělcům.

Plavení dříví

Nařezané kmeny byly kanálem plaveny podle plavebního řádu v délkách 1,27 m. Plavení probíhalo jen na jaře, když byl dostatek vody, a to po pouhých 8 až 10 dní. V zimě se dřevo dopravovalo na saních tažených voly či koňmi a do konce února muselo být připravené na složišti v obci Fláje do tzv. šráků (hranice dříví o délce 5,1 m, šířce 1,27 m a výšce 1,7 m). Množství plaveného dřeva dosahovalo mnohdy až několika stovek tisíc šráků. Doba, za kterou byla polena z Flájí doplavena do Muldy, činila přibližně 8 hodin. Na českém území (8 km) byla přitom plavba polen o poznání rychlejší, protože spád kanálu byl v průměru třikrát větší než na zbývajícím desetikilometrovém úseku v saském Krušnohoří (1,5 m/km oproti 0,5 m/km).

V Českém Jiřetíně sídlil plavební úřad, který prostřednictvím plavební obsluhy zajišťoval hladký průběh plavení. Vrchní dohled nad údržbou plavebních stavení, nákupem dřeva, dopravou na složiště a celkovým provozem plavení vykonával plavební mistr, zatímco za údržbu kanálu a spouštění dřeva do kanálu byl zodpovědný plavební štajgr. Plavební dělníci pak sledovali plavené dřevo z náspu podél kanálu a dlouhými bidly zajišťovali, aby nedošlo k jeho uvíznutí. Mužům, kteří vhazovali polenové dříví do vody, prošlo údajně denně rukama mezi 35 a 42 krychlovými metry dřeva.

Plavené dřevo se užívalo převážně jako palivo, upřednostňován byl tedy tvrdší a výhřevnější buk, který tvořil přibližně 45 procent tehdejších lesů. Činností člověka však buků ubývalo, přibližně o 10 procent za sto let, na úkor smrčin.

Konec plavení

Časem bylo dřevěné uhlí stále více nahrazováno černým uhlím a koksem a také díky zlepšování dopravních cest ztrácelo plavení dřeva postupně na významu. Plavební činnost byla ukončena roku 1872 (některé prameny udávají rok 1874). Využití Flájského kanálu tím však neskončilo. Od roku 1883 sloužil jako zdroj vody nově vybudované továrny na lepenku v Českém Jiřetíně. Stroje zde poháněla energie z turbín roztáčených vodou přiváděnou z plavebního kanálu 130 m dlouhým potrubím o užitečném spádu převyšujícím 60 m. K těmto účelům sloužil kanál až do 60. let 20. století, kdy byla vybudována přehradní hráz vodního díla Fláje. Kvůli tomu došlo k přerušení koryta a následným napuštěním přehrady k zatopení, a tím i zániku první části plavebního kanálu v délce asi 1 km.

Naučná stezka

Ve srovnání se známějšími šumavskými plavebními kanály bylo turistické využití Flájského kanálu po dlouhá desetiletí opomíjeno. Naučná stezka zde byla otevřena teprve v létě roku 2013 díky spolupráci Českojiřetínského spolku s německým domovským spolkem z Rechenbergu-Bienemühle i podpoře společnosti Lesy ČR. Stezka začíná nedaleko hráze vodní nádrže Fláje, u které je možné pohodlně zaparkovat a po zelené

turistické trase dojít k první informační tabuli. Celková délka naučné stezky je 23 km, z toho 7 km po české straně, kde je vybudováno 11 zastávkových míst s informačními tabulemi, dalších 14 jich je k dispozici na saské části stezky, která je přístupná i cyklistům, rodinám s kočárky a v zimě běžkařům. Cílem naučné stezky je nejen připomenutí zdejší historie a technické dovednosti našich předků, ale prostřednictvím údržby i záchrana vzácné technické památky pro další generace. K šíření osvěty i propagaci této výjimečné technické památky slouží také filmový dokument „Plavební kanál Fláje – Clausnitz“ (2013), který je pro širší veřejnost volně dostupný na internetu, a to jak v české, tak i německé jazykové mutaci.

Návštěva naučné stezky má své kouzlo v každém ročním období. Lze ji kombinovat s navazujícími trasami a pěšinami, čímž vznikají atraktivní okruhy s příležitostí návštěvy dalších zajímavých lokalit okolní krušnohorské přírody. A pokud zrovna na východ Krušných hor nemáte cestu, pusťte si v pohodlí domova alespoň zmíněný dokument, protože i ten stojí za zhlédnutí a během pouhých třiceti minut vás zasvětí do zdejší historie, stavby kanálu i praktických stránek plavení dřeva a života těch, kteří se na něm podíleli.

Eva Nduwimana

Použité zdroje:

Flájský plavební kanál – doprovodný sešit k naučné stezce
www.flajsky-plavebni-kanal.eu
cs.wikipedia.org
litvinov.sator.eu/kategorie/zanikle-obce/flaje/plavebni-kanal-flaje-clausnitz

UDÁLOSTI AKTUALITY

Požár v Horní Blatné

Zvuky sirén a klaksony hasičských vozů v neděli 16. července neohlašovaly tentokrát protipožární cvičení ani žádnou slavnostní akci, ale výjezd k hořícímu objektu, domu č. p. 123 na náměstí v Horní Blatné. K prvnímu stupni protipožárního poplachu se kromě místních hasičů sjely i jednotky z Potůčků, Perninku a Karlových Varů. Vše proběhlo rychle a včas, takže nedošlo ani k újmě na zdraví, ani k větším materiálním škodám.

Jiří Kupilík

Běh Josefa Prenniga

Účastníci akce na jáchymovském náměstí

První v cíli, v pozadí uprostřed někdejší Kuhnova pekárna, kde byly v roce 1906 instalovány první vany s radonovou vodou

V sobotu 12. srpna se v Jáchymově konal druhý ročník recesistického závodu „Běh Josefa Prenniga“. V parku před domem bývalého pekaře Kuhna, kde se v roce 1906 zrodily první radonové lázně na světě, do nichž Josef Prennig nosil v putně léčivou vodu, se sešlo 16 závodníků všech věkových kategorií. Po malém poutavém povídání s někdejším jáchymovským kronikářem Oldřichem Ježkem, jenž se i s manželkou běhu rovněž zúčastnil, a přivítání závodníků místostarostkou města Ingeborg Štikovou závod ve 14:00 hodin odstartoval starosta Jáchymova Bronislav Grulich.

Závodníci se vydali s mapou v ruce do míst někdejšího dolu Rovnost, odkud se zpočátku voda do lázní dopravovala, a po naplnění láhve „radonovou vodou“ se vrátili zpět, aby vodu za dohledu pana Prenniga v podání Jana Hellmicha nalili do připravené lázeňské vany. Do cíle se vrátili všichni závodníci a byli po zásluze odměněni. Každý účastník obdržel originální keramickou sošku Josefa Prenniga, již pro tuto příležitost zhotovila paní Pincová, a pamětní list.

Závod byl v letošním roce připraven za podpory města Jáchymov jako součást projektu Zdař Bůh, světové dědictví obecně prospěšné společnosti Montanregion Krušné hory – Erzgebirge, který byl podpořen Evropskou unií v rámci Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko 2014–2020. Poděkování za spolupráci při akci patří také hotelu Berghof a Léčebným lázním Jáchymov a.s.

Věříme, že v příštím roce se řady recesistů opět rozrostou, a vytvoříme tak další velice pěknou tradiční akci.

Za IKC Jáchymov
Anna Plačková

Oldřich Ježek přebírá ocenění za účast v závodu od místostarostky Ingeborg Štikové za asistence „Josefa Prenniga“

Vanu se sice ještě letos nepodařilo naplnit, ale příští rok bude opět připravená

Elektřina a elektrifikace

Dnes si málokdo umí představit, že by nevyužíval elektrickou energii. Stačí, když se regionem prožene bouřka se silným větrem, která po sobě zanechá popadané stromy na elektrickém vedení, a v tu chvíli se ocitáme v „dávné minulosti“, kdy se v příbytcích svítilo svíčkami nebo petrolejkami. Elektřina má v průmyslu, v domácnostech i při zábavě široké využití a stala se jednou z nejužitečnějších a nejvšestranněji použitelných forem energie.

Převoz parní turbíny do nově postavené městské elektrárny v Nejdku (1905)

Elektřina náleží k nejmladším oborům fyziky. Ačkoliv se o elektrických jevech hovořilo již v době renesance, teprve objev Voltova článku v roce 1800, prvního použitelného zdroje elektrického proudu, přinesl zásadní průlom. Během první poloviny 19. století se obory elektřiny a elektromagnetismu rozvíjely mílovými kroky. Roku 1820 objevil Hans Oersted magnetický vliv elektrického proudu a Michael Faraday zkonstruoval elektromotor a generátor neboli dynamo.

Pro druhou polovinu 19. století bylo příznačné zavádění vynálezů a objevů do výroby a domácností (generátor, elektrická lampa, žárovka, elektromotor, telefon). Mezi slavné fyziky a vynálezce té doby se zařadili například Alexander Graham Bell, Thomas Alva Edison, Heinrich Hertz, František Křižík, Werner von Siemens nebo Nikola Tesla.

Elektřina zažívala od konce 19. století obrovský rozkvět – města získávala elektrické osvětlení, v průmyslu se přecházelo na elektrickou výrobu, která nahrazovala starší parní stroje. Elektrizace se začala pomalu prosazovat i v železniční dopravě.

Důležitým a snad nejvýznamnějším rysem meziválečného hospodářství Československa se stala právě elektrifikace. Zasahovala nejen průmysl, nýbrž i všechna ostatní odvětví národního hospodářství i běžný život obyvatel. Díky elektrifikaci docházelo ke zvýšení efektivity, intenzity a konečně i k racionalizaci průmyslové výroby. Rozvoj elektrifikace byl na jedné straně spjat s velkými investicemi s relativně pomalou návratností, na druhé straně elektrická energie výrazně ovlivňovala všechny složky průmyslu a života společnosti. Před první světovou válkou byly na území Českých zemí elektrifikovány větší aglomerace (zejména Praha, Brno a západočeská lázeňská města), které byly zásobovány elektrickým proudem z elektráren, jež disponovaly elektrickými sítěmi malého rozsahu.

Teprve po první světové válce byly dány předpoklady pro výstavbu přespolních sítí a k řešení technických problémů přenosu elektrického proudu v dosavadní nejednotné elektrické síti, a to i díky přijetí elektrizačního zákona z roku 1919, jímž se československý stát prostřednictvím ministerstva veřejných prací chopil iniciativy finančně se podílet na soustavné elektrizaci země. Výdaje na elektrizaci v letech 1920 až 1935 dosáhly výše 489,5 milionu Kč. Roku 1937 mělo v Čechách k dispozici elektrickou energii 87,8 % obyvatelstva, na Moravě a ve Slezsku činil podíl 89,7 %, na Slovensku mohlo využívat elektrickou energii jen 50,8 % obyvatel a na Podkarpatské Rusi ještě méně. V celém Československu bylo v té době elektrifikováno celkem 55,9 % obcí, v nichž žilo 77,2 % obyvatel státu, což sice znamenalo značný pokrok ve srovnání se stavem v roce 1920, kdy na elektřinu bylo napojeno 11 % obcí s 34 % obyvatel, nicméně původní záměry elektrifikace republiky se nenaplnily zejména kvůli nedostatku finančních prostředků.

Po druhé světové válce se v elektrifikaci pokračovalo. Na řadě byl zejména zemědělský venkov, kde část obcí ještě elektřinou nedisponovala. V Československu se poslední obcí připojenou k rozvodné síti stala Zlatá Baňa u Prešova (v září 1960). Východiskem pro jednotnou elektrizační soustavu v zemi bylo propojení české a moravskoslezské soustavy v roce 1950. Brzy nato začala výstavba sítě 220 kV a na přelomu 50. a 60. let vznikala první vedení přenosové soustavy o napětí 400 kV, jejíž hlavní vnitrostátní síť byla dokončena do konce 60. let 20. století. Na začátku 50. let 20. století se začalo také s propojováním energetických sítí s některými sousedními zeměmi – s Maďarskem, Polskem a Německou demokratickou republikou.

Elektřina na Nejdecku

Na Nejdecku se setkáváme s elektrickou energií už v roce 1904, kdy nejdecká česárna vlny začala využívat elektrický proud pro osvětlení celého závodu. Roku 1905 byla vystavěna městská elektrárna (č. p. 563) a 2. prosince toho roku se ve městě rozsvítilo první elektrické světlo. Síť městského osvětlení se tehdy vyznačovala malým rozsahem a prakticky pokrývala jen náměstí a některé přilehlé ulice. Velmi záhy, v roce 1910, bylo elektrické světlo využíváno i v obci Potůčky. Pokud srovnáme jiná města podobné velikosti, Nejdek začal s výstavbou elektrické sítě velmi brzy, což bylo dáno průmyslovým charakterem města a potřebou zdejšího průmyslu přejít na kvantitativně jiné vybavení ve formě turbíny a dynama, než jaké představovaly parní stroje.

Během meziválečných let byly na elektrickou síť napojeny do určité míry všechny obce Nejdecka, přičemž již v roce

1918 se elektřina dostala do obcí Vysoká Pec a Pozorka. Jak bylo možné vysledovat, elektrická energie byla postupně zaváděna následovně: 1919 – Suchá a Tisová, 1920 – Bernov a Černava, 1921 – Abertamy, Lužec, Nové Hamry, Oldřichov a Pernink, 1924 – Horní Blatná, 1925 – Fojtov, 1927 – Hřebečná, Přebuz a Rudné, 1928 – Jelení, 1931 – Chaloupky, 1932 – Lesík. Roku 1919 se rovněž rozšířila elektrická síť v samotném Nejdku (okolí železáren, kolonie dělnických domů u evangelického kostela, dále Vysoká Jedle a Limnická). V roce 1922 zajišťovala nejdecká elektrárna elektřinu pro 1 716 odběratelů (nikoliv obyvatel). Zhruba na sklonku 30. let bylo na Nejdecku elektrifikováno všech 31 obcí s podílem 94,5 % obyvatel, což představovalo velmi dobrý výsledek. Vysokou mírou elektrifikace se mohly prokázat i další okolní okresy Falknov nad Ohří (nyní Sokolov, 91,2 %), Karlovy Vary (99,1 %), Kraslice (99,2 %) či Loket (97,1 % veškerého obyvatelstva).

Náměstí v Nejdku se sloupem veřejného osvětlení (1923)

O napojení na elektrickou síť usilovala marně dlouhou dobu obec Rudné, okolní obce jako Nové Hamry a Vysoká Pec již měly elektrickou síť vybudovanou. Záhy po skončení první světové války se stala otázka elektrifikace obce aktuálním tématem; konaly se zde schůze týkající se elektrifikace, ovšem bez konkrétního výsledku. Až na podzim 1927 zavedl Reinhold Götz elektrické vedení ze sousední Vysoké Pece do svého domu č. p. 236, čímž se v Rudném rozsvítilo vůbec první elektrické světlo. Pozemek s domem se totiž nacházel na hranici obou obcí, takže Götz nemusel do elektrického vedení investovat velké finanční prostředky. O tom, že elektřina sklidila úspěch, svědčilo i to, že hned v dalším roce přibylo v dolní části obce 28 domů s elektrickým světlem a že roku 1929 vzniklo v této obci společenstvo pro osvětlení (Lichtgenossenschaft). Přesto vysoké náklady na výstavbu elektrické sítě (nižší nabídka na celou síť v obci zněla na 140 tisíc Kč) a nemožnost získat půjčku na přijatelné úrovni zapříčinily, že se proces elektrifikace v Rudném nepodařilo plně realizovat.

V roce 1923 byla osvětlena nejdecká křížová cesta

Kromě samotných obcí se elektrifikace dotkla i průmyslových závodů. V nejdecké česárně vlny docházelo k dalšímu rozšiřování elektrické sítě. V první polovině 20. let byla v závodu vedle již existujícího parního stroje a turbodynama o celkovém výkonu 2 500 koňských sil (1 838,3 kW) instalována vodní turbína o výkonu 150 koňských sil (110,3 kW), sloužící k nouzovému osvětlení a k osvětlení sklepních prostorů. Zabezpečila tak nezávislost továrny na městské elektrárně.

Po roce 1945 byla elektrifikační síť nadále rozšiřována, ovšem to se týkalo jen velmi malé části regionu.

Pavel Andrš
foto: archiv autora

A co vlci…

Je léto, prázdniny, krušnohorská příroda se hemží návštěvníky, a tak jsme chtěli trochu oživit téma velkých šelem a jejich soužití s člověkem v současných podmínkách. Zeptali jsme se na to člověka, kterého se to u nás snad nejvíce dotýká – Petra Zachardy, jednatele společnosti Horský statek Abertamy s. r. o., největšího chovatele ovcí v našem kraji.

Petr Zacharda se španělským mastinem u stáda ovcí

Jako ochranu ovcí proti vlkům jste si vybrali speciální plemeno pasteveckých psů. Lze již hodnotit, že to byla dobrá volba?

Využití pasteveckých psů, pokud s nimi začínáte, není jednorázová a rychlá záležitost. Začnete koupí štěňat na podzim. Chováte je do jara ve stáji s ovcemi (každý pes separátně). Na jaře při vyhnání ovcí na pastvu máte nehotového psa o stáří asi devět až deset měsíců. Tito psi dospívají a spolehlivě fungují ve věku dvou až tří let. Takže první sezonu po koupi štěňat jste vlastně bez ochrany, naopak máte strach o psa. Námi zvolení psi (španělští mastinové) byli nakoupeni z pracovních linií od rodičů, s nimiž se pasou stáda ovcí v Asturii, v horské oblasti Španělska, kde se běžně vyskytují vlci a medvědi. Z finančních důvodů jsme mohli zakoupit pouze čtyři štěňata – feny. Bezprostředně je u nás ohroženo pět stád ovcí, u jednoho stáda je přitom třeba mít alespoň tři dospělé psy. Účinnost tedy bude možné objektivně hodnotit přibližně za dva až tři roky při dosažení počtu asi 15 psů. Nákup psů jsme financovali výhradně z vlastních prostředků. Cena jednoho štěněte včetně dopravy ze Španělska byla 40 tisíc korun. Další značné náklady jsou spojeny s krmením – pes denně spotřebuje zhruba kilogram granulí, což přijde asi na 70 až 80 korun. Zatím nám nikdo finančně nepřispěl, ovšem různých rádců, jak to máme dělat, je mnoho. V rámci objektivity je třeba uvést, že jsme si již před dvěma měsíci podali žádost o dotaci na ministerstvo životního prostředí (titul ochrana před predátory), doposud bez výsledků, vyjma soustavné a zatěžující byrokracie typu „předložte mapy, doklady, spoluúčast" atd.

Mladý španělský mastin

Používá farma i jiné metody k omezení vlčích útoků na stáda?

Nakoupili jsme a užíváme německé „vlčí" síťové elektrické ohradníky s výškou 140 cm, což jsou samozřejmě další náklady, navíc dochází k jejich poškozování při častější manipulaci.

Zajímal by nás váš názor na návrat vlků, popřípadě medvědů a rysů na naše území. Mohou zde v současné době společně s lidmi žít a být pro přírodu přínosem?

Návrat predátorů by nám nevadil, kdyby nás orgány ochrany přírody včas informovaly, což záměrně neučinily. Díky tomu jsou vlci tři roky před námi. Vrátit se v případě Krušných hor mají vlci kam, Karlovarský kraj se vylidňuje. Venkov kvůli politice současné vlády (EET, rušení škol, restaurací atd.) vymírá. Lidé se stěhují do měst a ti, co zůstávají, jsou z šedesáti procent důchodci. Jelení zvěř a divočáci jsou přemnoženi, čili prostředí pro život vlků je příznivé.

Jak vidíte spolupráci s odpovědnými orgány a spolky – Agenturou ochrany přírody a krajiny, Hnutím Duha, vlčími hlídkami atd.?

Jako nejproblematičtější vidíme současnou spolupráci, spíše tedy nespolupráci s odpovědnými státními orgány a spolky. Stát jako takový vůbec nefunguje. Loňské škody, o jejichž náhradu jsme požádali v září 2016, byly zaplaceny až letos 22. června. Stávající zastaralá vyhláška umožňuje proplatit pouze jateční cenu zvířat. Skutečná hodnota těchto zvířat je ale daleko vyšší, pokud zvážíme plemennou hodnotu a hodnoty budoucí užitkovosti (jehňata, mléko). U námi zadaného znaleckého posudku byl rozdíl mezi proplacenou hodnotou a hodnotou stanovenou znalcem 60 tisíc korun u třiceti ovcí. Pokud si stát a společnost přejí, aby zde byly velké šelmy, měl by proplácet skutečnou výši škod a včas.

Agentura ochrany přírody Karlovy Vary, jak jsem již uvedl, přítomnost vlků několik předchozích let tajila a nás záměrně neinformovala. Škody na ovcích v letech 2014 a 2015 byly tehdy připisovány toulavým psům, takže náhrada za škody nebyla žádná. Teprve při masivních útocích v létě roku 2016 přítomnost vlků veřejně přiznala. Hnutí Duha možná pozitivně působí na Moravě v místech

prvotního výskytu vlků, kde načerpalo nějaké zkušenosti, poskytlo rady a pomoc. Bohužel tito lidé zapomínají, že některá pravidla a rady platí jen za určitých podmínek. U nich jsou ovce chovány v malých stádech při usedlostech v pevných ohradách. My zde paseme velká stáda ovcí volně se psy na tisícihektarových pastvinách, 10 i 15 kilometrů od našich zimních ustájení. Ovce na pastvinách zavíráme do síťových ohradníků pouze na noc a poledne. Rady typu „zavírejte ovce do stájí, držte je v pevných ohradách“ jsou pro nás naprosto bezcenné. Aniž ví, jaké jsou místní podmínky, objíždí Hnutí Duha republiku a stále dokola poskytuje na besedách ony stejné rady. Minulý týden mne oslovila koordinátorka vlčích hlídek v Krušných horách Štěpánka Kadlecová z Vejprt a po jednání to vypadá, že naše připomínky se snad dostanou i do centrály v Olomouci. O spolcích a aktivistech se nemá cenu zmiňovat, neboť z valné většiny jsou to městští blouznivci, kteří umí pouze pouštět norky a slepice z velkochovů do volné přírody.

Jiří Kupilík
foto: Naděžda Šebková, Jiří Kupilík

Stádo ovcí na pastvě pod Blatenským vrchem

UDÁLOSTI AKTUALITY

V Karlovarském kraji se soutěžilo o Regionální potraviny

Oceněné potraviny: kozí sýr Barbora, mléko Jersey a lahůdkové špekáčky

V pátek 21. července vybírala hodnotitelská komise již poosmé „nej“ výrobky v každé z devíti kategorií potravin v rámci soutěže Regionální potravina pořádané ministerstvem zemědělství. Letošního klání se v Karlovarském kraji zúčastnilo 124 výrobků od 27 výrobců. Značku Regionální potravina 2017 dostaly i tři výrobky Horského statku Abertamy, s. r. o. Ocenění získaly lahůdkové špekáčky v kategorii masné výrobky tepelně opracované včetně mas, kravské mléko pasterované – Jersey mléko v kategorii mléčné výrobky ostatní a kozí sýr Barbora v kategorii sýry včetně tvarohu. Srdečně blahopřejeme!

Koncem léta se Karlovarský kraj chystá poprvé vyhlásit také vítěze vlastní soutěže místních potravin nazvané Dobrota Karlovarského kraje, a to v pěti kategoriích: masné výrobky, mléčné výrobky, pečivo a cukrovinky, pivo a nealko a med, čaj a ovoce.

Jiří Kupilík

„Stíny nad Krušnými horami“

– soubor krátkých povídek s nádechem tajemna

Koncem června vyšel soubor povídek s názvem „Stíny nad Krušnými horami“, ve kterém současní regionální spisovatelé z českého a saského Krušnohoří (pět českých a šest německých) nabízí čtenářům ty nejzajímavější příběhy z oblasti Krušných hor. Současnost se v nich prolíná s minulostí, realita každodenního života s dávnými pověstmi, putování kouzelnou krajinou končí nezřídka zločinem. Každá z povídek dokazuje, jak jedinečný a obohacující zážitek čtení je. A také, jak mimořádná je síla lidské fantazie.

Záběr do sálu na zámku Schwarzenberg. Bylo opravdu plno…

Čtenářům se kniha, která vyšla dvojjazyčně, představuje v rámci 1. česko-německého literárního putování. Jde o první společný kulturní projekt Nadace St. Joachim (Jáchymov) a německého literárního domu Villa Baldauf v Marienbergu. Povídky se postupně čtou na 11 místech s nezaměnitelnou atmosférou napříč Krušnohořím. Iniciátorka tohoto literárního experimentu Lada Baranek Lapinová je přesvědčena, že se kniha bude líbit a že „Stíny nad Krušnými horami“ budou mít další zajímavá pokračování. Nadace St. Joachim tímto projektem navázala na předchozí úspěch „Jáchymovských démonů“ předního českého spisovatele historických románů a literatury Vlastimila Vondrušky.

První česko-německé literární putování bylo oficiálně zahájeno 7. července na německé straně na zámku ve Schwarzenbergu. Slavnostního zahájení se společně ujali Frank Vogel, zemský rada regionu Erzgebirge, a Miluše Kobesová, členka správní rady Nadace St. Joachim. Záštitu nad dílem převzali hraběnka Margareta Pospíchalová Schliková, jež byla i osobně přítomna, a Tomáš Jan Podivínský, velvyslanec ČR v SRN. Na programu bylo autorské čtení nejen německých, ale i českých povídek. Svůj „Kalich smrti“ představil Ralf Alex Fichtner, který se také ujal i veškerých grafických ilustrací knihy. „Taxi do Berlína“ nabídlo svezení prostřednictvím skvělého hlasového projevu Gerda Schlotta. O nezaměnitelnou hudební atmosféru se v průběhu celého večera postarala dvojice Miroslav Hour a Thomas Baldauf z Oberwiesenthalu.

Za českou stranu vystoupily povídky „Vzpomínky pláčou krásně“, pocházející z pera ostrovské rodačky Renaty Šindelářové, a „Záhadný muž s pelerínou“ nadějné nejdecké spisovatelky Radky Janků. Nádherný přednes Martiny Novotné dodal celé události na výjimečnosti. Zájemci si mohli knihu zakoupit a na závěr nechat od tří přítomných autorů podepsat.

Druhé čtení hostila při příležitosti pětiletého výročí opravy kaple na Suché v sobotu 15. července restaurace U Pašeráka v Suché nad Jáchymovem. Hosty přivítala Lada Baranek Lapinová jako zástupce Nadace St. Joachim a partnera akce a za „starousedlíky“ ze Suché Josef Svoboda.

Jáchymovskou pověst o čarovném kvítku představil autor Jaroslav Ochec společně s Eliškou Failovou a v německém jazyce Rüdiger Kempt. Dále byly čteny povídky Kalich smrti od Ralfa Alexe Fichtnera, Záhadný muž s pelerínou od Radky Janků a Pan pašerák od U. L. Bricha (v českém jazyce v podání Elišky Failové a v německém Rüdigera Kempta). Příjemný kulturní zážitek byl dokreslen hrou na citeru v podání Michala Müllera. Na závěr bylo možné si opět zakoupenou knihu nechat podepsat, tentokráte od Jaroslava Ochece.

Třetí zastávka putování zavedla 27. července posluchače do idylického prostředí mlýna Rochhausmühle v obci Grünhainichen. Tento poněkud stranou od lidí ležící objekt je domovem Ralpha Geislera, který jej v minulých letech s láskou zrenovoval a který zde provozuje svůj obchod se starožitnostmi. Bývalá stodola nabídla během tohoto mimořádného večera místo zhruba 80 divákům z Německa a z Čech, které zde

Autoři povídek (zleva): Jaroslav Ochec, Renata Šindelářová a Ralf Axel Fichtner

Přivítání Lady Baranek Lapinové sledují hlavní aktéři večera – citerista Michal Müller, Jaroslav Ochec, Eliška Failová a Rüdiger Kempt

přivítali Rüdiger Kempt z Villy Baldauf v Marienbergu a Lada Baranek Lapinová z jáchymovské Nadace St. Joachim.

Gerd Schlott, herec z Annabergu, na úvod přečetl detektivní povídku Der Meisterschmuggler (Pan pašerák) autora U. L. Bricha. Tato aktuální povídka pojednává o tragickém konci pašování drog v okolí Potůčků a Rabenbergu a je uměleckým literárním ztvárněním epizody, která se může kdykoli odehrát i ve skutečnosti. Gerd Schlott pak ve spolupráci s Christiane Schlott, rovněž s herečkou z Annabergu, přečetl další povídky z této knihy. Martin Tomášek a jeho přátelé mezitím zahráli na saxofon, příčnou flétnu a kytaru několik skladeb, které ještě posílily dramatičnost přečtených povídek.

Ladislav Kocián z Mostu pak česky přečetl kriminální povídku Tajemný muž s pelerínou (Der rätselhafte Mann mit der Pellerine) odehrávající se v Nejdku. Tutéž povídku pak v němčině přečetla Christiane Schlott. Téma odsunu sudetských Němců a pozdějšího návratu na místa dětství velice názorně zpracovala Renata Šindelářová na příkladu Měděnce, i toto dílo, nazvané Vzpomínky pěkně pláčou, posluchačům přečetla Christane Schlott. Závěrem přečetl spisovatel Stefan Tschök několik pasáží ze své knihy „Taxi do Berlína“. Děj je založen na případu travičství, k němuž skutečně v Grünhainichenu došlo.

Informace o dalších veřejných čteních série „Stíny nad Krušnými horami“ najdete na adresách http://www.baldauf-villa.de/ver-oben.html a www.stjoachim.eu, kde lze rovněž knihu zakoupit. Poslední, závěrečné čtení povídek a slavnostní ukončení projektu se uskuteční 15. září na radnici města Boží Dar. Účast na této události již potvrdila europoslankyně Michaela Šojdrová a starosta Božího Daru a senátor PČR Jan Horník. Těšit se můžeme na povídku „Cizí revír“ od božídarské autorky Rozmar Kopecké.

Lada Baranek Lapinová, Ulrich Möckel, Jiří Kupilík, Miluše Kobesová
překlad: Roman Kloc

Pohled do bývalé stodoly zaplněné posluchači

Prvním předčítajícím byl herec Gerd Schlott z Annabergu

Montánní výšlap okolím Horní Blatné

V sobotu 15. července se uskutečnil pod patronací Spolku přátel dolu sv. Mauritius 6. hřebečenský montánní výšlap, tentokrát po hornických zajímavostech v okolí Horní Blatné. Na čtrnácti plánovaných zastaveních bedlivě poslouchalo přes 70 účastníků z Čech i Německa odborný výklad Michala Urbana s potřebným překladem Marka Nesrsty. Vzhledem k zajímavosti celé akce jsme se rozhodli ji na našich stránkách nabídnout i všem dalším zájemcům a návštěvníkům Horní Blatné, kterým nebude vadit ani devítikilometrová členitá trasa po stopách výšlapu.

1. Důl Konrád

Začátek výletu byl před kostelem sv. Vavřince v Horní Blatné. Odtud se kráčelo směrem ke koupališti, před nímž jsme z cesty sešli vpravo na louku, kde je dosud patrná trychtýřovitá prohlubeň v místě těžní šachty dolu Konrád. Tento důl byl zdaleka nejvýznamnějším cínovým dolem hornoblatenského revíru během druhé konjunktury těžby v 18. století. Patřilo k němu minimálně deset šachet, jejichž ústí se nacházela v prostoru mezi obloukem Blatenského vodního příkopu a cestou z Horní Blatné do Luhů. Byl rozfárán na pěti patrech do hloubky asi 135 m, nejbohatší těženou žílou byla strmá, až 2 m mocná žíla Konrád směru SZ–JV.

Důlní komplex Konrád se začal rodit od roku 1719 zásluhou hornoblatenského měšťana a výrobce kobaltové modré barvy Josepha Putze, na významu pak nabyl po roce 1739, kdy už jej provozoval Putzův zeť, jáchymovský rodák a významný těžař Johann Franz von Heßler (1693–1770). Jen v letech 1740 až 1773 poskytl důl Konrád přes 800 tun cínu, a přispěl tak podstatně k tomu, že se celková produkce cínu v Horní Blatné v polovině 18. století přiblížila úrovni z doby maxima těžby v polovině 16. století. Koncem 18. století se nicméně dostal do ztráty a roku 1790 byl opuštěn.

2. Štola Vavřinec

Přes cestu naproti koupališti byla druhá zastávka u štoly Vavřinec. Okolí ústí této štoly zvelebili v roce 2015 dobrovolníci z řad hornoblatenských občanů a chalupářů, kteří postavili malou lávku přes potok vytékající ze štoly a instalovali u ní informační tabuli.

Obecní štola Vavřinec (St. Laurenti-Gemeindstolln) byla nejvýznamnější odvodňovací a těžební štolou rudního okrsku Blatenského vrchu. Byla ražena v letech 1747 až 1773 s cílem podfárat staré dobývky v prostoru dnešní Vlčí jámy v hloubce asi 60 metrů, a zastihnout tak partie žil nedotčené těžbou v 16. století. Nejúspěšnější období zažil komplex dolu Vavřinec v letech 1781 až 1811, po finančním bankrotu rakouského mocnářství v roce 1811 však nastal rychlý úpadek báňské činnosti, který vyvrcholil v roce 1817 dočasným opuštěním dolu. V roce 1818 převzal důl od hornoblatenské obce rakouský stát a udržoval jej až do roku 1837. Celkem bylo v dole Vavřinec mezi lety 1781 až 1817 vytěženo 226 tun cínu, a to nejen na úrovni štoly Vavřinec, ale i do hloubky asi 25 m pod jejím obzorem.

3. Blatenský vodní příkop

Další zastávkou bylo křížení cesty do Luhů s Blatenským vodním příkopem, který je vynikajícím příkladem technického umu vodohospodářů 16. století. Toto dodnes funkční vodní dílo bylo vybudováno v letech 1540–1544 v délce téměř 13 km, a představuje tak nejdelší báňský vodní přivaděč v české části Krušných hor. Až do 19. století zajišťovalo pohonnou vodu pro desítky důlních a úpravárenských provozů od Božího Daru až po Horní Blatnou. Příkop začíná 1,5 km západně od Božího Daru, kde je do něj svedena voda z říčky Černá. Dále je jeho trasa vedena velmi mírným spádem přes Myslivny, Ryžovnu, Bludnou a severní úbočí Blatenského vrchu až do Horní Blatné. V roce 1980 byl Blatenský vodní příkop prohlášen za kulturní památku, od července letošního roku je národní kulturní památkou.

4. Blatenský vrch

Na nejvyšším bodě cesty jsme odbočili doprava a začali stoupat na Blatenský vrch. Vedle možnosti výhledu z rozhledny se zde nabízí i možnost občerstvení v přilehlém bufetu.

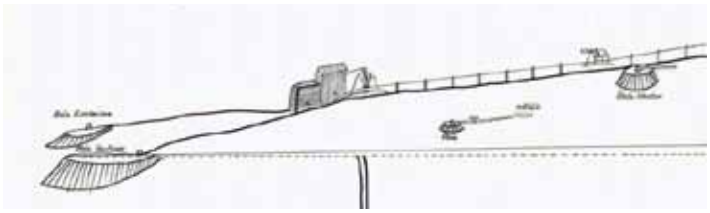
Když byl v roce 1906 založen hornoblatenský Spolek zimních sportů, zrodil se v hlavách jeho členů nápad postavit na Blatenském vrchu alespoň turistický přístřešek. Brzy poté vznikla na vrcholu skromná dřevěná turistická chata. Její prostory se však brzy staly příliš těsné, a proto padlo roz-

Trasa výšlapu (podkladová mapa: www.mapy.cz)

Pinka v místě těžní šachty dolu Konrád

Mihadla u štoly Vavřinec na kopii mapy z roku 1794 (archiv České geologické služby)

hodnutí postavit u chaty horský hotel a rozhlednu. Stavba 21 metrů vysoké vyhlídkové věže a hotelu začala v roce 1912 podle návrhu architekta Karla Mattusche z Chebu a slavnostní otevření se odehrálo 6. července 1913. Ve směru na Horní Blatnou a na Johanngeorgenstadt byly kvůli lepšímu výhledu vykáceny dva průseky, z nichž ten směrem k Blatné sloužil také jako sáňkařská dráha. Rozhledna byla pojmenována Zitina vyhlídka na počest rakouské arcivévodkyně, budoucí poslední rakouské císařovny a v letech 1916–1918 poslední české královny Zity Bourbonsko-Parmské (1892–1989). V roce 1927 byl k hotelu zvanému Hotel Plattenberg či Sporthotel přistavěn velký jídelní a taneční sál s ústředním topením, součástí přístavby byly i garáže pro pět automobilů a letní terasa. Po druhé světové válce připadl hotel pohraničníkům, kteří jej zdevastovali natolik, že musel být v 50. letech zbourán. Rozhledna naštěstí přežila.

5. a 6. Vlčí jámy (Vlčí jáma a Ledová jáma)

Z Blatenského vrchu při sestupu zpět do Horní Blatné jsme absolvovali postupně hned tři další zastávky, Ledovou jámu, Vlčí jámu a ukázky dobývek na jižním svahu Blatenského vrchu.

V roce 1532 nalezli bratři Wolf a Barthel Schallerové, horníci ze saského Buchholzu, na Blatenském vrchu první rudní žíly s obsahem cínovce. Tento objev dal impulz k založení města Horní Blatná, o něž bratři Schallerové spolu s dalšími horníky požádali saského kurfiřta Johanna Friedricha v červnu 1534. Celá oblast mezi dnešní Horní Blatnou a Božím Darem se totiž tehdy nacházela na území saského schwarzenberského panství a teprve v roce 1546 se stala součástí Českého království.

Největší cínové doly na Blatenském vrchu vznikly na žilách Wolfgang a Jiří (Georg). Hlavní období zdejších důlních prací spadá do 16. století, kdy žíly na pásmu Wolfgang byly vytěženy až do hloubky zhruba 35 metrů, na pásmu Jiří snad až do 50 metrů. Druhá perioda intenzivních prací nastala v 18. století, kdy byly obecní štolou Vavřinec otevřeny hlubší partie pásma Wolfgang a další, na toto pásmo příčné žíly.

Velkolepé pozůstatky po dolování dnes tvoří památkově chráněný soubor označovaný souhrnně jako Vlčí jámy, který se skládá z dobývek na žíle Wolfgang (Vlčí jáma, původně Wolfspinge) a na žíle Jiří (Ledová jáma, Eispinge). Z historických pramenů je známé, že led z Ledové jámy našel uplatnění při ošetřování vojáků zraněných v roce 1813 při bitvě s Napoleonem u Lipska.

Blatenský vodní příkop

7. Dobývky na jižním svahu Blatenského vrchu

Celý jižní a jihozápadní svah Blatenského vrchu je doslova poset pozůstatky po dolování cínu v 16.–18. století, které sledují roj převážně severojižních rudních žil. Vzhledem k zalesnění a obtížné přístupnosti terénu však tato důlní díla nejsou

Hotel a rozhledna na Blatenském vrchu v roce 1927

Vlčí jáma

U Jindřišských skal s památníkem posledního hornoblatenského medvěda

příliš známá. Po Vlčích jamách druhým největším reliktem hornické činnosti jsou povrchové poruby na žíle Kammergang. Tato žíla byla těžena již od samých počátků historie Horní Blatné a své jméno získala po významném těžaři Janu von Bunnickovi, který byl komořím saského kurfiřta Johanna Friedricha. Dalšími významnými žilami byly severojižní žíly Neuter, Dreifaltigkeit (Trojice) či Rappelt. Žíly byly kromě toho otevřeny i několika štolami, z nichž nejdůležitější byly štola Neuter s ústím severozápadně od Vlčí jámy nad Blatenským vodním příkopem a štola Veith o délce asi 400 m, která ústila jihozápadně od dobývky Kammergang. Práce na těchto štolách byly obnoveny v 18. století, jejich roli pak převzala níže položená štola Vavřinec

.

9. Sejpy na Kozím potoku

Na kraji Horní Blatné odbočíme doprava k fotbalovému hřišti. Za ním pokračujeme směrem na Strašidla – Jindřišské skály. Cestou se nám nabízí výhled na rozsáhlé pozůstatky po rýžování cínovce, tzv. sejpy, v údolí Kozího potoka. Na rozdíl od známých sejpů u Božího Daru zde byl cínovec získáván nejen z náplavů potoka, ale také ze zvětralých výchozů rudních žil a svahových sedimentů. Mocnost těchto zvětralin dosahovala místy až 8 m, a z nejhlubších partií musel být proto cínovec dobýván i hornickým způsobem. Kdy začaly práce na těchto rýžovištích, není historickými prameny doloženo, je však velmi pravděpodobné, že tomu bylo již dlouho před založením Horní Blatné, snad již v 14. století. Maximum rýžovnických prací však spadá do 16. a 17. století.

10. Strašidla – Jindřišské skály

Lesní pěšina odbočující vlevo od cesty do Potůčků nás zavede ke komplexu skalních útvarů známých jako Jindřišské skály či Strašidla. Ty jsou – na rozdíl od nejbližšího okolí Horní Blatné, v jejímž podloží se vyskytují žuly – budovány fylity, jež vznikly přeměnou sedimentů usazených na dně moře ve spodních prvohorách. Fylitické horniny vytvářejí na řadě míst středního a západního Krušnohoří výrazné skalní výchozy, k nimž patří i Strašidla. Jejich dnešní podoba je výsledkem mrazového zvětrávání během čtvrtohor, kdy z původního souvislého skalního bloku vznikly izolované skalní stěny (mrazové sruby) o výšce 6–25 metrů. Díky krásnému výhledu do údolí Blatenského potoka se Strašidla stala již koncem 19. století oblíbeným výletním místem s možností občerstvení v někdejším hostinci Zum Heinrichstein dole pod skalami. V polovině 70. let minulého století objevili Strašidla horolezci (viz Luft č. 8/2016).

11. Šachta Karel

Ze skal jsme pokračovali po lesní cestě sestupující k železniční trati Potůčky – Horní Blatná, kde se na svazích Jelení hory nacházel další významný rudní okrsek známý od 16. století těžbou cínových a železných rud a později, v 19. a na počátku 20. století, také manganových rud. Nejhlubší šachtou důlního revíru Jelení hora byla 70 m hluboká jáma Karel, jejíž umístění dodnes připomíná trychtýřovitá prohlubeň obklopená rozlehlou hlušinovou haldou. Jámu založil kolem roku 1755 významný hornoblatenský těžař Johann Franz

U šachty Karel

Hledání krystalů pyrolusitu na haldě dolu Marie Terezie

Horní Blatná

Renesanční půdorys města je stále z větší míry zachován (foto: 2 M Studio)

von Heßler na křížení dvou nejdůležitějších žilných struktur revíru – severojižního greisenového pásma Karel s výskytem cínových rud a žíly Marie Terezie, z níž byly dobývány rudy manganu a železa. Jáma Karel byla používána jako těžná a vodotěžná šachta. Ze šachty byly raženy sledné chodby jak po pásmu Karel, tak po žíle Marie Terezie na úrovni nejhlubší štoly Jiří s ústím v údolí Blatenského potoka, popř. na úrovni výše umístěných štol.

12. Důl Marie Terezie

Necelých 200 m pod šachtou Karel se nacházel důl Marie Terezie, tvořený soustavou několika štol, který byl největším manganovým dolem v Krušných horách a zároveň posledním činným dolem u Horní Blatné. Manganové zrudnění je vázáno na výše zmíněnou žílu Marie Terezie o mocnosti až 10 m a bylo dobýváno řadou důlních děl v délce přes 500 m do hloubky i přes 50 m. Systematická těžba rud manganu začala v roce 1810, maximum těžby spadá do 50. a 60. let 19. století. Roku 1908 koupila důl vídeňská firma C. T. Petzold, jíž tehdy patřily mj. železárny v Nejdku a od roku 1909 spojené Rotavsko-nejdecké železárny. V květnu 1916, kvůli zvýšenému zájmu o mangan za 1. světové války, tato firma důl znovu otevřela štolou Concordia a v roce 1917 i níže ležící štolou Segen Gottes. Těžba skončila na podzim 1919, jejím pozůstatkem je i velký odval hlušiny pod štolou Concordia. Hlavní manganovou rudou byl šedočerný pyrolusit, chemicky oxid manganičitý, který se zde v minulosti vyskytoval v krásných krystalech o velikosti až 2 cm, jež jsou součástí mnoha světových mineralogických sbírek.

13. Haldové a pinkové tahy na Jelení hoře

Cesta vedoucí od dolu Marie Terezie do Horní Blatné prochází středem revíru Jelení hora. Intenzivní dolování cínovce z více než deseti severojižních rudních žil zde dosud připomíná řada lineárních prohlubní (pinkových tahů) sledujících průběh žil. Ty byly zpočátku těženy povrchově, později systémem mnoha desítek šachet a štol do hloubek 50 m i víc.

Po opuštění lesa vychází cesta na louky a před námi se otevírá pohled na celou Horní Blatnou. Zde se nabízí možnost návštěvy muzea těžby rud a procházka po dalších zajímavých místech města.

8. Muzeum těžby rud

Muzeum bylo otevřeno v roce 1977 jako pobočka Muzea Karlovy Vary v jednom z nejhezčích domů v Horní Blatné, v památkově chráněném barokním domě č. p. 127 v Bezručově ulici, postaveném v době druhého vrcholu těžby cínu v okolí města. Jde o jednopatrový dům se zděným přízemím, hrázděným patrem saského typu a mohutnou polovalbovou střechou. Vstup do domu je osazen barokním portálem s uchy, na římse nadsvětlíku je vytesán monogram JKH s letopočtem 1754. Honosný je i interiér domu s klasickou trojdílnou dispozicí, v přízemí se dochovaly krásné klenbové stropy.

14. Město Horní Blatná

Horní Blatná je jedním z nejnázornějších příkladů krušnohorských renesančních horních měst budovaných podle přesného urbanistického plánu: jako města s rozlehlým ústředním čtvercovým nebo obdélníkovým náměstím, z něhož po stranách vybíhá systém navzájem kolmých ulic vytvářejících pravidelný šachovnicovitý půdorys města. Tento princip byl poprvé uplatněn v roce 1521 v Marienbergu a poté byl zopakován u řady dalších krušnohorských měst.

V případě Horní Blatné se tak stalo v roce 1534 poté, co v září tohoto roku vydal saský kurfiřt Johann Friedrich horní řád pro doly u Horní Blatné a nově vznikajícímu městu udělil městská privilegia. Na popud kurfiřta nechal schwarzenberský perkmistr Joachim Spanseil na jihozápadním úpatí Blatenského vrchu vyměřit náměstí o ploše 110 x 96 metrů a 199 stavebních parcel. V roce 1535 již stálo ve městě na 50 domů a v roce 1537 bezmála sto, mezi nimiž vynikal honosný kurfiřtský dům z roku 1535 (od roku 1564 městská radnice). V roce 1542 byl postaven i prostý dřevěný kostel, který stával v místech zahrady za objektem fary.

Na základě Pražské dohody z 14. října 1546, kterou uzavřeli český král Ferdinand I. a saský vévoda a budoucí kurfiřt Moritz, připadla jižní část schwarzenberského panství spolu s Horní Blatnou a Božím Darem zpět Českému království. Ferdinand I. poté 30. července 1555 povýšil Horní Blatnou na svobodné královské město a přidělil jí i městský znak. V té době byla Horní Blatná na vrcholu svého rozvoje, ve městě bydlelo snad až 2 000 lidí a hornictví se věnovalo několik set mužů. V letech 1593–1594 vybudovala obec na náměstí nový, původně protestantský kamenný kostel, k němuž byla v letech 1605–1607 přistavěna mohutná věž. V souvislosti s úpadkem hornictví se však na počátku 17. století rozvoj města zastavil a krizi dovršila třicetiletá válka a následná emigrace 66 nejvýznamnějších hornoblatenských rodin do Saska v prosinci 1653. Počet obyvatel tehdy klesl na pouhých asi 500.

Nový rozvoj města nastal až v 18. století v důsledku opětovné konjunktury těžby cínu a výroby modré kobaltové barvy. Příjmy z těžby se výrazně promítly do obrazu města, původní renesanční domy byly přestavěny v barokním stylu, barokní přestavbou prošel v roce 1754 i kostel sv. Vavřince. Nejvýraznějším architektonickým počinem této doby je dům rodiny Putzů z Breitenbachu (ev. č. 1) z roku 1709, který má charakter luxusního městského paláce. Během 18. století se počet domů ve městě téměř zdvojnásobil, vznikla zde i řada objektů lidové architektury s hrázděnými konstrukcemi, jako jsou například domy č. p. 6, 113 nebo 127. Historické jádro Horní Blatné je od roku 1992 chráněno jako městská památková zóna.

Maxima počtu obyvatel dosáhla Horní Blatná před 1. světovou válkou, kdy v ní žilo přes 2 700 lidí. Po odsunu německého obyvatelstva po 2. světové válce klesl počet obyvatel i přes částečné dosídlení na tisíc a v současnosti žije ve městě necelých 500 lidí, tedy zhruba stejně jako po třicetileté válce.

Jiří Kupilík s využitím textu Michala Urbana
foto: Jiří Kupilík, Ulrich Möckel, archiv Michala Urbana

Nerealizované železniční tratě

V minulých číslech časopisu Luft byly představeny krušnohorské železniční tratě postavené koncem 19. a na počátku 20. století. Tentokrát se zaměříme na ty dráhy, jež takové štěstí neměly. Jedním z hlavních důvodů, proč ztroskotala celá řada záměrů stavět železnici, byla první světová válka. Poslední místní dráhy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku byly v té době zprovozněny v srpnu a v září 1914, tedy krátce po vypuknutí války. O výstavbě některých tratí se uvažovalo ještě v dalších letech, ovšem jejich provedení značně pokulhávalo za realitou. Po vzniku Československa v roce 1918 se kladl důraz na dopravní spojení mezi západní a východní částí republiky, prakticky jedinou spojnicí se stalo železniční spojení v úseku Bohumín – Čadca. Síť železničních kolejí byla tehdy takřka dobudována. V meziválečném období se pokročilo v elektrizaci, byl zdokonalován systém návěstidel a zlepšení se dočkaly i samotné vlaky (motorizace, nové soupravy, zvyšování rychlosti na tratích atd.).

Neuskutečněné železniční propojení Nejdku a Rotavy

Ačkoliv nakonec nebyl realizován, nejdále došel projekt železniční tratě z Nejdku do Rotavy s napojením na Kraslickou dráhu, vypracovaný pražskou projekční kanceláří Franz Schön & Söhne v srpnu 1906. V Rotavě, Šindelové a Nejdku byly tou dobou v provozu železárny, respektive válcovny plechu, a díky plánované dráze by se uvedené závody dopravně spojily a umožnil by se jejich další rozvoj. Sedmnáct kilometrů dlouhá dráha by byla stavebně velmi náročná, i když zčásti měla využít 3 km dlouhou vlečku rotavských železáren vedoucí ze stanice Rotava na Kraslické dráze. Z nejdecké stanice by trať nedaleko za novohamerským zhlavím překonávala přejezdem dnešní Švermovu ulici, kde se dokonce počítalo s demolicemi dvou domů (č. p. 492 a 570). Dráha by dále pokračovala ve svahu jižně od silnice vedoucí na Bernov a Lesík, kde by procházela nad současnou vodní nádrží a stáčela se západním a severozápadním směrem na Javořinu, Milíře a Šindelovou. V Šindelové se měla stanice o třech kolejích nacházet nedaleko vysoké pece, do železáren by hned z nádraží odbočovala vlečka.

Trať by dosahovala nejvyššího stoupání 29 promile, vrchol tratě by se nacházel v nadmořské výšce 654 m, naopak nejníže by bylo položeno rotavské nádraží (483 m n. m.). Jednání o výstavbě tratě včetně napojení vlečkových železárenských kolejí probíhala až do roku 1914, kdy začala první světová válka. Ještě během ní se uvažovalo dokonce o využití pracovních sil z nedalekého zajateckého tábora v Jindřichovicích, nicméně ani to k výstavbě nepomohlo.

Od přelomu 19. a 20. století do první světové války se uvažovalo též o výstavbě železničních tratí Nové Sedlo – Jindřichovice – Přebuz – státní hranice a Kraslice –Tisová – Stříbrná – Rolava – Přebuz – Chaloupky – Nové Hamry, jejichž realizace nebyla proveditelná mimo jiné i kvůli nepříznivým sklonovým poměrům.

Vítejte v přestupní stanici Nejdek! Realizaci projektu tratě na Rotavu zhatila první světová válka (pohlednice asi z roku 1904)

Pavel Andrš
foto: archiv autora

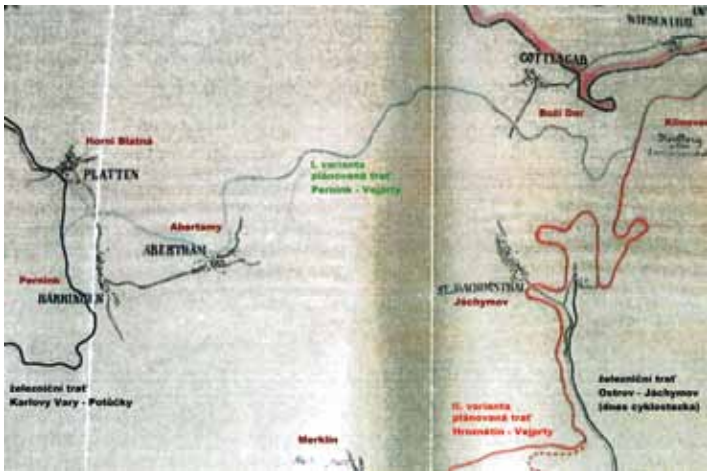
Zdroj:
ROH, Michal: Neuskutečněné projekty železničních tratí. In: Speciál Cargo, březen 2008, s. 12–14.
Neudeker Anzeiger 1906–1917
Neudeker Nachrichten 1902

Ráčíte jet z Karlových Varů do Vejprt autobusem, nebo vlakem?

Otázka z titulku článku je dnes na hranici sci-fi, neboť přímá linka autobusem neexistuje a koleje sice do Vejprt vedou, ale až z Chomutova (viz Luft č. 5/2017). Ale nechybělo mnoho a mohlo existovat i vlakové spojení s Karlovými Vary.

O propojení Saska přes Vejprty se světovými lázněmi v Jáchymově a Karlových Varech se hovořilo již před rokem 1900. Byly vypracovány dvě varianty. První z nich byla hřebenová a měla vést okolo Božího Daru, v jehož blízkosti mělo stát i nádraží. Druhou variantou, jíž byla po vyhodnocení dána přednost, byla údolní železnice s mnoha tunely, mimo jiné s 2,4 km dlouhým tunelem pod Klínovcem.

Na začátku roku 1908 započala jednání za účasti zástupců obcí, různých spolků a průmyslníků. V létě 1909 navštívil Vejprty vrchní stavební rada Ferdinand Wesnitzer z vídeňského ministerstva železnic a v říjnu byl návrh trasy schválen. Následně probíhala další jednání až do 27. března 1914, kdy bylo vedení definitivní trasy protokolárně uzavřeno. Železnice měla vést z Hroznětína, kde odbočovala z tratě Dalovice – Merklín. Severovýchodním směrem se zakusovala do hřebenu Krušných hor až k obci Popov, dále měla pokračovat po levé

Plánované rozšíření železničních tratí z Perninku na Boží Dar a z Jáchymova do Vejprt

straně jáchymovského údolí. V Jáchymově pak bylo navrženo několik tunelů a ostrých oblouků pro zavedení trasy až ke vstupnímu portálu klínoveckého tunelu. Nad dnešním lázeňským domem Curie bylo plánováno nádraží. Tunel měl ústit severně od Loučné pod Klínovcem, odkud měla dráha vést dál na České Hamry a podél silnice do Vejprt. Celkem měla měřit asi 36 km.

Přípravné práce si vyžádaly mnoho úsilí a času. Vypuknutí 1. světové války však způsobilo, že stavební práce nebyly zahájeny a po roce 1918 se touto jistě zajímavou tratí už nikdo nezabýval. Jinak by totiž měla úvodní otázka tohoto textu úplně jiný nádech. Projekt totiž sliboval, že vlak z Karlových Varů dojede do Vejprt za 1,5 hodiny. Takže mohl být zdatným konkurentem autobusové dopravě.

Milovnici železnice se tak do Vejprt dostanou jen po výše zmíněné trati Chomutov – Vejprty, byť v současnosti už jen od května do října a pouze o víkendech. Odměnou jim bude nejen trať, ale i okolní krásná příroda, která se mimo jiné již několikrát zapsala do historie kinematografie. Například ve filmu Želary, Božská Ema, Hlídač č. 47. Mnoho zajímavého o této trati se lze dočíst v nové knize Ing. J. Kadlece Krušnohorská železniční trať Chomutov – Vejprty.

Martin Liška
s laskavým svolením J. Kadlece
s využitím údajů z publikace
Krušnohorská železniční trať
Chomutov – Vejprty,
Chomutov 2016

Bývalá hájovna Partum u Loučné pod Klínovcem – poblíž ní měl být severní portál klínoveckého tunelu

SPORT

Radon Tri Pec 2017

Šestého srpna se ve Vysoké Peci uskutečnil druhý ročník triatlonu Radon Tri Pec. Oproti prvnímu ročníku se počet startujících v dětských a žákovských kategoriích rozrostl na více než padesát.

Slunce v předchozích dnech trochu ohřálo vodu v rybníce zvaném Kaňka. A tak se nejprve děti školkou povinné vrhly do vln a pak na kolech či odrážedlech a nakonec běžecky pádily k cíli. Zde byl k radosti domácích první Vojta Malý. Poté následovaly další kategorie předžáků, nejmladších žáků, mladších a starších žáků. Vše se letos obešlo bez vážných karambolů, i když nějaké ty odřeniny nakonec byly. Největší potíže měli závodníci s obouváním bot na mokré nohy, zejména vítězka kategorie nejmladších žákyň Majda Potužníková, která po kole boty radši zahodila a běžela naboso.

V cíli se všichni oblékli do suchého a mohlo dojít k vyhlášení. Závody přinesli domácím spoustu úspěchů. Kromě Vojty zvítězila ve svých kategoriích Zuzka Měchurová a Adam Uher, navíc na stupních stáli také Karča Měchurová, Andrea Čipková, Matěj Andrš, Simča Holíková a Anika Zázvorková.

Více o výsledcích naleznete na www.tjradon.cz, kde jsou i fotografie ze závodů a informace o následujících akcích, jimiž budou Radon Run Pec a Nejdecký kros, na které vás všechny zveme. Sportu zdar!

za TJ Radon Vysoká Pec
Jakub Šebesta

Muzikanti z Přísečnice byli fenoménem své doby

Přísečnice bývala královským horním městem. V kronikách je poprvé zmiňována již v roce 1335. Idylické horské městečko leželo ukryto v průsmyku na staré obchodní stezce z Prahy do Lipska v nadmořské výšce 720 m. Ve znaku města, který Přísečnici udělil v roce 1546 císař Ferdinand I., je vyobrazena vykořeněná jedle na červeno-bílo-červeném pozadí a hornická kladívka, špičák a mlátek. V posledních dvou stech letech by však byla bývala trefnějším symbolem města harfa. V Přísečnici byla totiž hra na tento strunný nástroj v dobách dávno minulých jedním ze zdrojů obživy a hudební sluch a talent snad již patřily k místní genetické výbavě.

Jistou hudební tradici je možné v Krušných horách vystopovat již kolem roku 1520, kdy kronikář Mathesius zmiňuje jáchymovskou hornickou kapelu. Dá se tedy předpokládat, že horníci muzicírovali i v Přísečnici. Pro muzikantskou tradici Přísečnice však byl mnohem důležitější hudební doprovod při církevních obřadech, který zajišťovalo „Bratrstvo Archanděla Michaela". Členem a duchovním otcem tohoto spolku byl starosta Ignaz Walter (v úřadu v letech 1776–1792), jenž byl znamenitým harfenistou. Toto bratrstvo však bylo, stejně jako všechna církevní bratrstva v Rakousku, na příkaz Josefa II. v roce 1784 rozpuštěno. Hlavní náplní těchto spolků, jejichž historie sahá až do 14. století, byl, jak již bylo řečeno, hudební doprovod při společných pobožnostech. V Přísečnici se jako doprovodný hudební nástroj používala hlavně harfa. Nejstarším důkazem toho, že místním obyvatelům nebyl tento nástroj neznámý, je obraz rodokmenu rodiny Antona von Kaysera od přísečnického malíře porcelánu Franze Ferdinanda Mayera z roku 1752. Kayserova nejstarší dcera je na něm vyobrazena při hře na harfu. Je tak možné, že právě rodina von Kayserů, která se do Krušných hor přistěhovala, sem „importovala" i hru na tento nástroj.

V matrikách města Přísečnice je možné již v letech 1755–1756 dohledat na 60 hudebníků, bohužel však bez záznamu, na jaký nástroj hráli. Existují však záznamy o tom, že výše zmiňovaný Ignaz Walter učil na harfu svého kmotřence Isidora Richtera (nar. 1759), který posléze naučil hře na tento nástroj svou sestřenici Elisabeth Haug (1759–1830). Oba však hráli pouze pro zábavu. Teprve žákyně Elisabeth Haug, Anna Maria Görner, jezdila s harfou „pracovně" do Lipska, odkud si vozila množství peněz.

V jejích úspěšných šlépějích pak chtěli kráčet i další obyvatelé Přísečnice, a to hlavně počátkem 19. století, kdy tady panovala velká chudoba. Rok 1805 totiž přinesl do města zásadní zdražení. V roce 1811 pak Přísečnici zachvátil velký požár, při kterém přišlo o život 11 lidí. Během čtyř hodin ohnivý živel proměnil v popel na 307 domů, a udělal tak z většiny obyvatel lidi bez domova i obživy. Již dva roky na to bivakovalo v okolí Přísečnice na sto tisíc Rakušanu, Rusů a Prušáků. Ti táhli od Drážďan, kde se odehrála bitva proti Napoleonovi. Domácí zvířata, koně a povozy byly zrekvírovány. Městečko ovládla nepředstavitelná bída. Přísečnické harfenistky tato situace donutila již ve věku jedenácti či dvanácti let, aby v doprovodu matky či jiného staršího příbuzného vyráželi v menších skupinkách a pěšky do světa. Harfičky, zhotovené místními truhláři, nosily harfenistky zabalené v plátně na koženém popruhu na zádech. Tzv. přísečnická harfa byla jednoduchá háčková harfa. Zvýšení o půltónu se dosahovalo díky bleskovému pohybu háčkem.

Celní protokoly z blízkého hraničního přechodu do Saska říkají, že v roce 1834 vyrazilo do světa 16 harfenistek. Mnohé si z cest přivezly větší obnosy peněz. Některé si dokonce mohly pořídit dům či pozemek. Tyto dívky později založili skupinu „Reisen mit Musik". Pro zajímavost uveďme některá jejich jména. Elisabeth Enzmann (1780–1851) se provdala za hudebníka Kiliana Enzmanna z Dörnsdorfu (zaniklé Doliny u Přísečnice). Elisabeth Walter (1795–1850) byla s vlastním povozem až v Rusku. Josefa Pöschl (1807–1883) učila celé zástupy děvčat po sluchu hrát na harfu a zpívat. Harfenistka Wilhelmine Zapp (nar. 1841) se vdala za ruského bankéře a zemřela v Moskvě. Johanna Panhans (nar. 1841) zemřela po roce 1900 v San Francisku.

Přísečnické kapely hrály v koncertních sálech velkých hotelů, například v hotelu Shepheard v Káhiře, v kavárnách, restauracích i na zámořských parnících. Po roce 1860 tito Krušnohorci procestovali dokonce Čínu, Japonsko, Austrálii nebo Ameriku. Přísečničtí muzikanti se dokonce dostali i do povídky Karla Maye „Z Bagdádu do Istanbulu". Zkrátka přísečnická muzika zněla ve všech koutech světa. Například Ignaz Pöschl, zvaný Schilottl, byl se 17člennou kapelou v Indii, Číně a Japonsku. Tento kapelník byl ale také sběratelem a lovcem. Exotickými zvířaty zásoboval zoo v Evropě. Další přísečničtí rodáci, sourozenci Johann a Franz Angerovi, řídili v Indii a Afghánistánu vojenské 40–60členné kapely. Hudební tělesa tvořily celé rodiny. Například manželé Knebelsbergerovi byli stále na cestách. A jejich potomci, tak jako mnoho dalších přísečnických dětí, se narodili takřka po celém světě. Kvůli takové lapálii, za jakou byl tehdy považován porod, se nastávající matky domů nevracely. Jejich dcera Marie, která se narodila ve Varšavě, za rodiči cestovala už jako třináctiletá sama do Hamburku. Marie se stala vyhlášenou citeristkou. Rodiče následovala do Dánska, Švédska a Norska.

Přísečnické harfy nemají prohnuté tělo. Celá jejich konstrukce je nesmírně křehká a subtilní. Některé přísečnické harfy váží jen kolem 3 kg, protože byly stavěny jako cestovní nástroje. Bylo na ně možné hrát i za pochodu, pokud si je harfenista přivázal na řemen přes rameno. Této harfě se také říká „háčková harfa". Jde v podstatě o nejprimitivnější chromatický systém, který používali harfeníci v celé Evropě předtím, než se objevily první vylepšené přelaďovací háčky.

Přísečnická harfa **Zdroj: www.maffet.sweb.cz**

Přísečnice v roce 1910 (archiv Michala Urbana)

V roce 1872 procestovala s dívčí kapelou Egypt, v roce 1874 pak Francii, Belgii a Nizozemsko. Jejich koncert v Amsterdamu navštívilo na 2 000 lidí. V Scheveningenu hrála tato kapela dokonce pro holandskou královnu a v Ostende pak pro královnu belgickou. V roce 1874 se Marie vdala za přísečnického hodináře Auera, se kterým měla sedm dětí.

Když se přísečnické kapely chystaly do světa, scházely se na náměstí ke společnému hraní. Každý si pak chtěl zajistit to nejlepší místo na ulici nebo v okně, aby dobře slyšel. Místním zvykem bylo hodit po odcházejících mokrý kapesník a trefit se. Tento rituál měl zaručit šťastný návrat domů. Kapely na cestách většinou vytvářely jednu velkou rodinu, o kterou se starala manželka kapelníka. Velmi přísně dohlížela hlavně na často velmi mladé dívky, aby se nevyplnil jeden z místních vtípků. V Přísečnici se totiž občas říkávalo: „Odešla s houslemi a vrátila se s bubnem."

A jak se v těchto kapelách rozděloval výdělek? Pořadatel či hostinský zaplatil vždy kapelníkovi.

Ten peníze podle určitého klíče rozdělil mezi všechny spolupracovníky. Kapelník si většinou ponechal dva díly, členové pak dostali po jednom. Ubytování bylo obvykle zdarma. Žilo se v podstatě z kufru, který měl mnohdy velikost středně velké šatní skříně. Takto cestovat bylo samozřejmě možné až po zavedení železniční dopravy, kdy si s sebou muzikanti začali brát i jevištní garderobu. O často vysokých výdělcích muzikantů nesvědčily jen výpisy z kont v místní spořitelně, ale také jejich vystupování na veřejnosti. Když se zdržovali doma, což bylo hlavně o pouti 15. srpna, snažily se převážně ženy do Přísečnice přenést zvláštní atmosféru a vůni dálek. Oblékaly se podle nejnovější módy, objevily se v krátkém účesu nebo předvedly kloboučnické kreace, elegantní kostýmky a boty na klínku. Celé se pak zahalily do vůně exotických parfémů. A samozřejmě si užívaly obdivu těch, kteří v horském městečku zůstávali. Pánové muzikanti se ukázali v na míru šitých drahých oblecích.

Spitzův dámský orchestr z Přísečnice kolem roku 1900 (archiv Michala Urbana)

Zkrátka přísečničtí hudebníci zažívali zlaté časy. Přísečnické kapely hrály téměř vše od lidové muziky až po operetní a operní hudbu. Hrálo se v podstatě vše, co publikum žádalo. Z dnešního pohledu by se dalo hovořit o populární hudbě. Hudební vzdělání v pravém slova smyslu se však členům těchto kapel ještě nedostávalo. Nováčci se museli vše naučit od starších. Muzikanti byli do světa posíláni ještě velmi mladí, vše se museli naučit praxí, a to hlavně od kapelníka. Až později se zrodila potřeba muzikanty vzdělávat. A v Přísečnici krůček po krůčku vznikla vyhlášená hudební škola, o níž bude řeč v příštím čísle Luftu.

podle textu Eveline
a Hanse Müllera
připravila Lenka Löfflerová

Alžběta Trojanová při hře na přísečnickou harfu (foto: Ulrich Möckel)

Country sešlost Vysoká Pec

Mnozí ze čtenářů jistě zaznamenali, že 15. července proběhla ve Vysoké Peci další Country sešlost. A mnozí byli určitě překvapeni, že se tento minifestival country a trampské hudby konal již popětadvacáté.

Milan Císař zahajuje

Stavba zastřešeného pódia proběhla svépomocí

Podobně jako leccos v této zemi, i Country sešlost vznikla v hospodě. Píše se rok 1993, v zemi ještě vládne porevoluční optimismus, ve Vysoké Peci a Rudném navíc i nadšení z osamostatnění obce, které již přineslo i první hmatatelné výsledky, například právě budovaný vodovod, a kdekdo přemýšlí, co nového by se v obci dalo ještě udělat. A v této situaci přichází pánové Laštovka, Kinšt a Sušanka, všichni tři se vztahem ke country a trampské muzice, s nápadem na uspořádání hudební akce v kotlině dolu Hieronymus, která se rovněž nedávno stala obecním majetkem. Nápad se líbí a rychle nachází další a další příznivce, kteří se do příprav intenzivně zapojili, mezi nimi i tehdejšího místostarostu obce Milana Císaře, který se ujal organizace prvních ročníků akce a Sešlost do dnešních dní uvádí.

První Country sešlost pořádala už brzy nato, 31. července 1993, tělovýchovná jednota Radon za vydatné pomocí sboru dobrovolných hasičů a několika sponzorů z řad místních živnostníků. Celá akce byla koncipovaná jako jednorázová a velice otevřená. Na provizorním pódiu z lešenářských trubek vystoupila nejdecká Trepka a Tuláci z Ostrova, prostor ale dostal každý, kdo si na to troufl. I přes minimální propagaci se na prvním ročníku sešlo kolem 300 diváků, nebyl tedy důvod ji po roce nezopakovat. A druhý úspěšný ročník napověděl, že zřejmě vznikla nová tradice.

V roce 1995 převzala patronát nad konáním Country sešlosti obec. Začaly vyrůstat stylové stánky, sloužící převážně pro prodej občerstvení. Zprvu to byly jen jakési kulisy, postupně se z některých staly malé hospůdky, jež poskytují návštěvníkům útočiště při nepříznivém počasí. V roce 1997 obec postavila stabilní jeviště se zázemím pro účinkující i návštěvníky. V tom roce se Country sešlosti zúčastnilo také nejvíce lidí, a sice 3 400 platících diváků. Čistý výtěžek akce ve výši 50 300 Kč byl odeslán na konto malé obce Heřmánky, kterou tehdy stejně jako mnoho dalších moravských obcí a měst postihla ničivá povodeň.

Obzvláště hrdí jsou pořadatelé na to, že ačkoli počet osob v obci v době trvání akce narůstá až na více desetinásobek obvyklého počtu a zdaleka všichni nejsou střízliví, nebyl zaznamenán žádný větší incident, žádná dopravní nehoda, žádný požár, žádná větší rvačka. I místní obyvatelé snášeli konání akce o rozměrech středně velké technoparty a špalíry aut,

Hustě zaplněná kotlina při pátém ročníku v roce 1997

zaparkovaných po obou stranách silnice, obdivuhodně dobře. Většina místních i rekreantů vzala Country sešlost za svou, a i když tomuto žánru vyloženě nefandili, zašli se alespoň podívat a popovídat si se sousedy, pokud to tedy hlasitost hudební produkce dovolila. Pokud jde o hudební produkci, bylo by dnes už velice těžké vyjmenovat všechny kapely, které na akci vystoupily. Mezi těmi, které jsme měli možnost vidět nejčastěji, jmenujme alespoň nejdecké kapely Trepka, Bezpražcové housle a Bankrot, 4 R z Ostrova, Petr nebo Pavel z Karlových Varů, Smog z Mostu nebo místní skupinu Stopaři. A vynechat nemůžeme ani zlatý hřeb jubilejního pětadvacátého ročníku – pražské Taxmeny.

I přesto, že návštěvnost v posledních letech pomalu klesá, chce obec i v dalších letech v pořádání akce pokračovat. A to je dobře. Když už nám z těch starých tradic moc nezbylo, dodržujme alespoň ty nové.

Roman Kloc
foto: Barbora Kosíková
a archiv Milana Císaře

Country sešlost 2017

HISTORIE

Velké požáry na Přebuzi

Požáry různých velikostí občas vypuknou v lesích, na polích, loukách, ale bohužel i ve městech a vesnicích. Požáry v lidských obydlích jsou spojeny se ztrátami na majetku a v minulosti ohrožovaly i samu lidskou existenci. Zejména v krušnohorských vesničkách, kde vládla dlouhá zima a krátké, teplé léto, měly velké požáry dramatické následky. Jeden takový požár postihl 25. července 1869 horní městečko Přebuz.

Dvacátého pátého července slaví římskokatolická církev svátek sv. Jakuba, a proto byla řada obyvatel Přebuze na pouti ve Sněžné. Léto bylo onoho roku velice suché – více než 13 týdnů nespadla jediná kapka deště. Kolem třetí hodiny odpolední vyšlehly ze střechy domu č. p. 86 plameny. Kolem náměstí tehdy stály vesměs jednopatrové dřevěné domy, zvenčí většinou natřené olejovými barvami. Plameny rychle přeskočily na sousední domy, a tak lidé, kteří na pouť nešli, stihli už jen vyhnat dobytek z chlévů. Jen některým se ještě podařilo z domů vynést nejcennější kousky majetku. Pak už mohli jen přihlížet, jak jim domy hoří a hroutí se.

Požár řádil celou noc, i nebe bylo rozpálené doruda. Lidé se svými dětmi přenocovali pod širým nebem. Kouř jim dráždil oči, žár byl nesnesitelný. A požár neustále nacházel další a další potravu, domy hořely jeden po druhém. Až druhého dne kolem poledne dorazili hasiči z Jindřichovic se stříkačkou. S tou ale také moc nepořídili, protože potok, protékající městem, byl téměř vyschlý. Až vpodvečer 26. července se vítr otočil a oheň už na další domy nepřeskakoval. Obraz zkázy byl však dokonalý. Celé náměstí se proměnilo v kouřící hromadu trosek, shořely všechny dřevěné můstky, dobytek se rozběhl daleko do lesů. Mnoho bývalých majitelů domů se náhle ocitlo bez prostředků, bez přístřeší a šlo o žebrácké holi. Proti požáru byl tehdy pojištěný jen málokdo.

Shořelo 39 obytných budov s příslušnými kůlnami a stájemi. Mnozí poškození zemřeli, aniž opět někdy složili hlavu pod vlastní střechou. Ještě v roce 1938 bylo sedm spálenišť z roku 1869 nezastavěných. Až do první světové války se v přebuzském kostele na svátek sv. Jakuba sloužila slavnostní vzpomínko-

Sv. Jakub prosí o milost pro nešťastnou obec

Přebuz po požáru v červenci 1869 – detail (foto: Stanislav Wieser)

vá mše. Ještě před několika lety se v kostele tohoto bývalého horního města nacházel obraz v širokém zlatém rámu věnovaný rytířem Dotzauerem, který připomínal tento nešťastný den. Byly na něm zobrazeny ohořelé ruiny na Kostelním vrchu, na náměstí a na Schmidtově vrchu. Nad mraky pak pozvedá své sepjaté ruce sv. Jakub a prosí o milost pro nešťastnou obec. Dnes vpravo od oltáře stojí už jen rám tohoto obrazu, obraz samotný zajistil páter Fořt.

Hasičský sbor byl na Přebuzi založen 13. března 1888. Ještě předtím starosta Richard Rölz uvedl v život jakýsi nouzový hasičský sbor, v roce 1882 musel každý dům v případě požáru poskytnout jednoho muže a jeden kbelík na hašení. Přijímáni byli i čtrnáctiletí hoši, stačilo, když zvládli podávat kbelíky ve vytvořeném „řetězu“. K dispozici bylo tehdy jediné hasicí zařízení, dřevěná stříkačka bez savice. Káď stříkačky se proto plnila pomocí tohoto „řetězu“, stříkačku obsluhovalo šest mužů a dostříkla na vzdálenost zhruba 30 metrů. V roce 1886 zakoupila obec dvounápravovou stříkačku, kterou vyrobila firma Čermák z Teplic, a pět patnáctimetrových hadic.

V neděli o Letnicích roku 1891 začal kolem desáté hodiny hořet dům č. p. 49 na Horní Přebuzi, jehož majitel Josef Pausch byl právě na pouti v Chlumu Svaté Maří. Při příjezdu hasičů byly už v plamenech i sousední domy č. p. 46, 47, 48 a 170 nalevo od silnice a č. p. 58 napravo od ní. Vítr vál od západu a zanášel mohutný proud jisker směrem na město. Díky použití na tehdejší poměry moderní stříkačky dům č. p. 49 sice zcela shořel, ale další, ač silně poškozené domy, se podařilo uhasit.

K dalšímu požáru, jemuž padlo za oběť několik domů na Dolní Přebuzi, došlo 23. ledna 1933. Den předtím hodně sněžilo a bylo velmi chladno, skrz obec se ve sněhu po kolena táhlo jen několik vyšlapaných cestiček. Kolem čtvrté hodiny ranní vzbudil lidi v okolí domu muže, přezdívaného Muß-Seff, hlasitý křik. Rychle se oblékli a začali v kbelících nosit z potoka vodu na hašení. Zpočátku to vypadalo, že požár jen doutná, ale najednou byl celý dům v plamenech. I přes rychlý příjezd hasičů přeskočil oheň i na sousední Hussen-Hermannův dům. Lidé vyhazovali majetek z domu do hlubokého sněhu a zachránili i těžký šicí stroj. Přestože uplynulo hodně času, nebyla motorová stříkačka stále ještě provozuschopná. Požár tak zasáhl i třetí dům. Začala hořet stáj a hasiči museli nečinně přihlížet, jak se plameny prokousávají stále dál, protože motor stříkačky nenaskočil. Až když plameny olizovaly dům č. p. 122, podařilo se stříkačku zprovoznit, ale i tak byl dům silně poškozen. První tři jmenované domy během dvou hodin zcela shořely, protože byly postaveny převážně ze dřeva a oheň přiživily ještě uskladněné zásoby sena, rašeliny a dřeva. Ve sněhu leželo zachráněné vybavení osmi rodin. Příčina požáru nebyla nikdy objasněna.

Kromě těchto ničivých požárů došlo samozřejmě i k řadě menších požárů, o nichž ovšem neexistují podrobné zprávy. Nezbývá než doufat, že podobné velké požáry už díky moderní hasicí technice patří minulosti.

Ulrich Möckel
překlad: Roman Kloc

RECEPT MĚSÍCE

Borůvkové hody

V letošním létě je les neuvěřitelně štědrý ke všem lidem, kteří při jeho návštěvě mají dobré úmysly, Krušnohor s Marcebilou spravedlivě potrestají každého hříšníka a provinilce… Tak nějak by mohlo vyznít poučení z pohádky o krušnohorském lese. Na mnoha místech Čech i Evropy kvůli jarním mrazům nebude téměř žádné ovoce, a to dokonce ani na některých horách. Tím nemyslím téměř sousední pohoří Krkonoš. Náš les přesto všem nabízí doslova borůvkové hody. Proto mi nyní připadá nejpříhodnější recept na české borůvkové kynuté knedlíky, které můžete mít z čerstvých borůvek.

Suroviny

Přes 0,5 kg hrubé mouky, trochu soli, čerstvé droždí, máslo a téměř stejně cukru – skoro 20 gramů, 0,3 l dobrého vlažného mléka a dvě vajíčka (stačí žloutky, vaječný bílek schováme na jindy). Ještě se podíváme, zda se už z lesa vrátili s borůvkami, bohatě nám stačí 1 litr. Na doplnění ozdobení a ochucení pokrmu potřebujeme tvaroh na strouhání (nebo bílý jogurt na zálivku), moučkový cukr na posypání a horké máslo na přelití letní pochoutky. Pokrm podáváme obvykle teplý.

Postup

Do hrníčku s částí oslazeného vlažného mléka rozkvedláme droždí, za čtvrt hodiny už bude připravené k přidání do odvážené osolené mouky s mlékem a rozmíchanými žloutky. Vyhnětené těsto pomoučníme a necháme téměř hodinu odpočinout a kynout v teplé místnosti pod čistou utěrkou. Z vlahého nakynutého těsta na pomoučněném válu obratně vytvoříme váleček a dílky podle stejné velikosti rozkrájíme. Do dílku těsta rukou vytvarujeme hnízdo pro borůvky a uzavřeme, dlaní vyválíme knedlík. Na teplém klidném místě knedlíky necháme pod utěrkou chvíli (asi 15 minut) nakynout. Zatím nám začne vřít osolená voda, v níž knedlíky (pod pokličkou) vaříme několik minut, pak dovaříme i bez pokličky celkem asi 5 až 6 minut. Na lov knedlíků z vařící vody je dobré připravit drátěnou naběračku, to je vždy dobrodružné a nebezpečné. Jeden již hotový kousek vyzkoušíme a další horké knedlíky na prkénku rychle propichujeme, aby zůstaly nadýchané. Ozdobu jsme již probrali dříve. Tradiční pochoutka je oblíbená o prázdninách v každé české rodině i na táboře. Ve Vysoké Peci sezona borůvkových knedlíků začala již na začátku července – Borůvkovou poutí. Tradiční, oblíbený jednoduchý recept z Krušných hor byl ověřen v rámci projektu Cíl 3 – Ziel 3 (Kulinářské zážitky v Krušnohoří – Erzgebirge) v SOŠ a SOU Nejdek.

text a foto: Josef Dvořáček, SOŠ a SOU Nejdek

ZE SPOLEČNOSTI A KULTURY

Oslavy rozhledny Pajndl

V sobotu 2. září od 11 do 17 hodin se přímo u rozhledny Pajndl budou konat oslavy 120 let této vyhlídkové rozhledny. Na programu jsou Pouliční divadlo Viktora Braunreitera a kejklířská vystoupení s workshopem. Občerstvení a stánky se suvenýry jsou zajištěny. Doprovodnou akcí bude neorganizovaný výšlap po zelené turistické značce z Nejdku k Pajndlu, spojený se sběrem razítek do pamětní kartičky, která je k vyzvednutí v nejdeckém infocentru a muzeu. Souběžně s oslavami proběhne v městském muzeu výstava historických fotografií a prací žáků místních škol s názvem Pajndl – naše rozhledna, a to až do 19. listopadu. Vernisáž se koná v pátek 1. září v 17 hodin.

Pavel Andrš
foto: archiv autora

Novinky na Ježíškově cestě

Dřevěné postavičky zhotovené abertamským řezbářem Antonínem Dorazinem, jako jsou sova, bobr, ježek nebo orel, nově vítají především děti na malém Ježíškově okruhu.

V rámci přeshraničního projektu Zvyšování rozmanitosti v lesích v regionu Centrálního Krušnohoří bylo na Ježíškově cestě osazeno šest naučných cedulí s interaktivními prvky pro děti. Na malém okruhu mezi boudičkami č. 11 a 12 naleznete dvě tabule, jednu s informacemi o zaměření a cílech městských lesů Boží Dar a druhou s vizí lesa, k jakému chceme v městských lesích dojít. Děti si tu na otočných tabulkách můžou prohlédnout, která dřevina má jakého škůdce.

Na velkém Ježíškově okruhu na Špičácké cestě naleznete tabuli s informacemi o výchově mlazin a s obrazem pro děti „Strom jako dům“. Na Vodárenské cestě je tabule s informacemi o financování a důvodech realizace projektu. Vedle Janouškovy cesty na kraji lesa před Myslivnami najdete dvě tabule s údaji o vnášení jedle do porostů a o zvěři. Na tabulích je možné si zahrát tripexeso, při němž se skládají trojice dřevina-list-plod nebo zvíře-stopa-pobytové znamení.

Karlův krok 2017

Stejně jako každý rok se na Božím Daru sejdou čeští i němečtí vyznavači sportovní aktivity nordic walking. Oblíbený Karlův krok je zařazován do seriálu pochodů Nordic Walking Challenge a letos je úspěšně organizován s finanční podporou Evropské unie z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Start bude 26. srpna v 11 hodin na náměstí na Božím Daru, celý den bude moderovat Lukáš Budai. Trasa závodu vede po značených tratích kopírujících Ježíškovu stezku po božídarském okolí. Na náměstí bude probíhat doprovodný program včetně výborné kávy z jedinečné „maringotky“ Dokolakafé. Registrace na www.krokkezdravi.com.

Anenská pouť

Slunečné počasí a pět desítek krušnohorských řemeslníků a umělců připravilo úžasný 4. ročník Anenské pouti na Božím Daru. Z Krušných hor si návštěvníci odváželi krásné, ručně vyráběné dárky, zážitek z hudebních vystoupení, dětských dílniček, divadelního představení nebo jízdy na kolotočích Al Rašid a vzpomínku na pohodové setkání se zručnými Krušnohorci. Děkujeme městu Boží Dar a všem účastníkům za podporu.

Nahoru na horu Klínovec

Dvaadvacátého července si na nejvyšší horu Krušných hor mohl s Holbou vyšlápnout každý v rámci seriálu Koruna Česka. Klínovec byl prvním vrcholem ze čtrnácti českých a moravských tisícovek, na který se účastníci vydali, aby soutěžili o zájezd na ZOH 2018.

AQUA CENTRUM AGRICOLA

AQUACENTRUM AGRICOLA

SPORT & RELAX & WELLNESS

Moderní centrum vodních radovánek v srdci Krušných hor
Vás zve k návštěvě.

- krytý bazén 25 m
- dětský bazének s vodopádem
- Kneippův chodník
- tobogán
- finská sauna, infrasauna a parní box
- whirlpool
- letní terasa s lehátky
- wellness procedury
- suché uhličité koupele
- radonové koupele
- relaxační masáže
- parafínové zábaly
- Pilates, Bosu, Aquafitness
- Nordic Walking
- solná jeskyně
- kryokabina
- fitness a solárium
- kadeřnictví
- kosmetika
- kavárna

LÉČEBNÉ LÁZNĚ JÁCHYMOV

LÁZEŇSKÉ CENTRUM AGRICOLA
T. G. Masaryka 403 | 362 51 Jáchymov
tel.: +420 353 836 000
e-mail: agricola@laznejachymov.cz

HOTEL&RELAX RESORT JÁCHYMOV

www.aquajachymov.cz www.laznejachymov.cz www.resortjachymov.cz

OČNÍ OPTIKA
Marketa Tomková

POBOČKA LOKET
Měření zraku
Aplikace kontaktních čoček
T. G. Masaryka 24/52, Loket, Tel.: 799 516 695
Po-Pá 9:00-17:00
So 9:00-12:00

POBOČKA SOKOLOV
Sokolovská 1621, Sokolov, Tel.: 352 669 406
Po-Pá 8:00-17:00

www.optika-tomkova.cz
optika-tomkova@seznam.cz

Instagram facebook

LESY JÁCHYMOV
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

SPRÁVA LESŮ MĚSTA JÁCHYMOVA

MYSLIVOST
- *poplatkový lov jelení zvěře*

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA
- *certifikované stavební řezivo*
- *paletové přílezy*
- *řezání střešních krovů na zakázku do délky 10,5 m*
- *pořez na zakázku*

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211,** fax: **353 811 221**
STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

K03050

HORSKÝ STATEK ABERTAMY s. r. o.

vás zve k nákupu vlastních farmářských produktů a výrobků do prodejny v Abertamech, Farní 28

Nabízíme:
sýry z ovčího, kozího a kravského mléka, mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako regionální potravina a biopotravina roku, lahvové vysokotučné kravské mléko, máslo a také čerstvé hovězí, vepřové a jehněčí maso z vlastního chovu.

Otevírací doba: PO-ČT: 10-15; PÁ, SO 8–17; NE: 10–15 hod.
Tel: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz

BYLINKÁRNA JÁCHYMOV

Reprezentativní prodejna bylinných a řemeslných výrobků Krušných hor

Bylinkárna Jáchymov
www.krusnohorskaapatyka.cz • nám. Republiky 131, 362 51 Jáchymov

KOMINICTVÍ Kruták

Tel.: 608 318 420
E-mail: kominy@2jk.cz

• ČIŠTĚNÍ
• VLOŽKOVÁNÍ
• PORADENSTVÍ
• OPRAVY KOMÍNŮ
• POVINNÉ KONTROLY

VYMĚŇTE BRÝLE

DIOPTRICKÉ ZA SLUNEČNÍ

K laserové operaci očí luxusní sluneční brýle ZDARMA.

- Odstranění dioptrií laserem
- Operace šedého zákalu femtosekundovým laserem
- Operace zeleného zákalu
- Implantace nitroočních čoček
- Léčba sítnice
- Operace rohovky
- Estetické oční zákroky

VŠECHNY OČNÍ OPERACE NYNÍ I NA SPLÁTKY!

OČNÍ KLINIKA NEMOS

telefon: 733 594 993
www.ocnimpc.cz
www.facebook.com/ocnimpc

Výstava Abertamské rukavičkářství
Ausstellung Aberthamer Handschuhmacherei

*/**1.+2.7., 22.7., 12.8., *26.8., 9.9., *30.9., 14.10.
*28.10., 4.11., *18.11., 2.12., *16.12.2017
13:00 - 17:00

* Ukázky výroby rukavic / Handschuherzeugungsvorführungen
** Abertamská pouť / Aberthamer Fest

Městský úřad Abertamy / Gemeindeamt Abertham
Skupiny i mimo otevírací hodiny po předchozí dohodě na:
Gruppen auch ausserhalb der Öffnungszeiten
nach vorheriger Absprache unter:
728 550 146, rudalo@seznam.cz

TRUHLÁŘSTVÍ DORAZIN ABERTAMY

Vám nabízí

Srubový nábytek a dřevostavby z kulatiny

Dřevěné sochy motorovou pilou

www.truhlarstvi-dorazin.cz

Kontakt:

Sokolská 406

362 35 Abertamy

tel.: +420 725 891 545

e-mail: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
Za 300 Kč každý měsíc
ZÁŘÍ až ÚNOR
barevné svědectví z Krušných hor a okolí
poštou na doručovací adresu v ČR
Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
herzgebirgeluft@seznam.cz

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní uzávěrka před 6000 lety.
To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malimánkové
Vám zpracuje účetnictví, daně a mzdy tak,
aby to prošlo!

Věra Malimánková
II.odboje 194, Horní Blatná
353 541 771; 728 479 709; vm@fias.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POŘEZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 ● M-723 331 711